

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

CURRICULUM LA DISCIPLINA

ARTA VORBIRII SCENICE

Învățământul liceal (clasele X-XII)

Profil: Artă teatrală

Chișinău, 2026

Coordonatori, Ministerul Educației și Cercetării:

- Valentina OLARU, Secretară de Stat, doctor în pedagogie,
- Corina LUNGU, șefă Direcția politici în învățământul general,
- Lilia CÎRLAN, consultant, Direcția politici în învățământul general.

Expert național:

- Mariana MARIN, doctor în pedagogie, conferențiar universitar

Grup de lucru:

- Ana EREMEI-BEREZOVSKI, coordonator la profilul „Arta teatrală” (disciplinele Arta actorului, Arta vorbirii scenice, Ritmica și dansul, Mișcarea scenică și Istoria teatrului), profesoară de arta teatrală, grad didactic superior, instituția de învățământ, IPLTPA „Mihail Berezovski”
- Lilia PANFILOV, expert curricular la profilul „Arta teatrală” (disciplinele Arta actorului, Arta vorbirii scenice, Ritmica și dansul, Mișcarea scenică și Istoria teatrului), profesoară de arta teatrală, grad didactic superior, instituția de învățământ, IPLT „Principesa Natalia Dadiani”
- Tatiana SCOBIOALĂ, expert curricular la profilul „Arta teatrală” (disciplinele Arta actorului, Arta vorbirii scenice, Ritmica și dansul, Mișcarea scenică și Istoria teatrului), profesoară de arta teatrală, grad didactic superior, instituția de învățământ, IPLTPA „Elena Alistar”
- Mardari Oleg, expert curricular la profilul „Arta teatrală” (disciplinele Arta actorului, Arta vorbirii scenice, Ritmica și dansul, Mișcarea scenică și Istoria teatrului), profesor de mișcarea scenică, lector universitar Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Cuprins

1. Preliminarii.....	4
2. Concepția disciplinei.....	7
3. Administrarea disciplinei	11
4. Competențe specifice disciplinei	13
5. Unități de învățare pe clase	17
6. Finalitățile învățării pe clase	47
7. Bibliografie	49

1. Preliminarii

Curriculumul la disciplina „Arta vorbirii scenice” se integrează în sistemul documentelor curriculare naționale din domeniul „Arte”, profilul „Artă teatrală”, constituind o componentă funcțională a Curriculumului Național. Documentul este elaborat în concordanță cu prevederile cadrului normativ și curricular național în vigoare și valorifică paradigma educațională centrată pe competențe, pe dezvoltarea personală și pe formarea progresivă a elevului în domeniul artistic.

Prin statutul său curricular, disciplina se înscrie în oferta educațională destinată claselor cu profil teatral și contribuie la articularea coerentă a parcursului de formare specific domeniului „Arte”. Aceasta se corelează funcțional cu disciplinele de profil, în special cu „Arta actorului” și „Mișcarea scenică”, asigurând, prin mijloacele specifice vorbirii, valorificarea integrată a dimensiunilor verbale, paraverbale și nonverbale în realizarea prezentărilor scenice și publice.

Organizarea procesului educațional se realizează progresiv și în corelație cu planul-cadru, urmărind dezvoltarea treptată a achizițiilor specifice domeniului, de la însușirea tehnicilor fundamentale ale vorbirii către utilizarea autonomă și creativă a acestora în contexte de interpretare și manifestare artistică.

Curriculumul la „Arta vorbirii scenice” are un caracter normativ și orientativ și stabilește cadrul conceptual, metodologic și funcțional al procesului de predare, învățare și evaluare a disciplinei. Documentul este elaborat în conformitate cu noile tendințe de dezvoltare curriculară pe plan național, aliniindu-se prevederilor Cadrului de referință al Curriculumului Național (ediția 2025), cadrului normativ și strategic național (Codul educației, Strategia națională „Educația 2030”), documentelor curriculare (Planul-cadru) și direcțiilor asumate la nivel de politici educaționale (STEM, educația pentru dezvoltare durabilă etc.). Totodată, demersul curricular se corelează cu documentele internaționale de referință: Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ONU, 2015), Recomandările Parlamentului European și ale Consiliului UE privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018), Busola învățării 2030 (OCDE), cadrele europene de referință actuale (GreenComp – competențe pentru durabilitate, DigComp – competențe digitale, Cadrul european de competențe în materie de inteligență artificială ș.a.).

Curriculumul la disciplina „Arta vorbirii scenice” promovează dezvoltarea competențelor-cheie, învățarea pe tot parcursul vieții și formarea integrală a elevului. În același timp, disciplina reflectă orientările internaționale promovate de UNESCO, OECD și Consiliul Europei, valorificând educația prin arte ca mijloc de dezvoltare a creativității, inteligenței emoționale, gândirii critice și colaborării.

Curriculumul propus se caracterizează prin relevanță socială, deschidere interdisciplinară, flexibilitate și orientare didactică inovatoare. Prin specificul său, disciplina „Arta vorbirii scenice” promovează principiile fundamentale ale educației moderne: echitatea, incluziunea, accesul egal la experiențe artistice semnificative și valorizarea diversității culturale universale și individuale.

Statutul disciplinei este determinat de rolul său în formarea elevului din profilul „Artă teatrală”, pentru care vorbirea constituie unul dintre principalele instrumente ale comunicării scenice. În acest sens, disciplina contribuie la formarea unei baze tehnice și expresive necesare realizării actului artistic și dezvoltă achiziții transferabile în contexte de comunicare publică, culturală și socială.

Oferta curriculară permite adaptarea și diferențierea, în funcție de nivelul de dezvoltare și interesele elevilor. Integrează tehnologiile digitale și media pentru manifestare în comunitate și societate și contribuie la dezvoltarea capacităților individuale în acord cu profilul absolventului.

Locul disciplinei în structura Curriculumului Național, poziționarea disciplinei în cadrul politicilor educaționale, derivă din orientările strategice ale sistemului educațional, care promovează educația centrată pe elev și pe nevoile acestuia, dezvoltarea competențelor-cheie

pentru învățarea pe tot parcursul vieții, integrarea educației artistice ca factor esențial în formarea identității culturale și a sensibilității estetice, promovarea interdisciplinarității și a transdisciplinarității, conexiunea dintre domeniile de studiu și proiectele cross-curriculare.

Disciplina „Arta vorbirii scenice” aparține ariei curriculare „Arte” și are un caracter:

- **formativ-cognitiv**, prin dezvoltarea cunoștințelor și a capacităților de analiză și interpretare;
- **practic-aplicativ**, prin exersarea și valorificarea tehnicilor specifice în situații concrete de comunicare și interpretare;
- **artistic și expresiv**, prin formarea capacității de a transforma resursele tehnice ale vorbirii în mijloace de expresie artistică;
- **integrativ și interdisciplinar**, prin relaționarea cu disciplinele de profil și cu alte domenii curriculare.

Scopul disciplinei constă în formarea unui elev capabil să utilizeze conștient și expresiv resursele vorbirii în contexte artistice și publice, să interpreteze texte de diverse tipuri și să construiască mesaje scenice în concordanță cu intenția artistică și cu particularitățile situației de comunicare.

În acest cadru, disciplina urmărește formarea treptată a autonomiei interpretative și comunicative, susținând capacitatea elevului de a trece de la exercițiul tehnic și reproducerea modelelor către asumarea unor soluții personale de interpretare și exprimare.

Rolul disciplinei se concretizează în:

- formarea și consolidarea culturii comunicării scenice;
- dezvoltarea capacităților fono-respiratorii și verbo-motorii;
- cultivarea clarității, corectitudinii și expresivității vorbirii;
- dezvoltarea capacității de interpretare și valorificare artistică a textului;
- formarea capacității de utilizare conștientă a intonației, accentului logic, pauzei, tempoului și ritmului;
- susținerea integrării comunicării verbale cu dimensiunile paraverbale și nonverbale;
- dezvoltarea autonomiei și a capacității de autoreglare în situații de comunicare scenică și publică.

În arhitectura curriculară a profilului „Artă teatrală”, curriculumul disciplinei îndeplinește un ansamblu de funcții interdependente:

Funcția formativă vizează dezvoltarea capacităților de expresie artistică, a gândirii interpretative și reflexive, precum și cultivarea sensibilității estetice și a responsabilității față de actul comunicării.

Funcția informativă asigură însușirea conceptelor, principiilor și tehnicilor fundamentale specifice artei vorbirii scenice, inclusiv a celor referitoare la respirație, emisie vocală, dicție, articulație, ortoepie, intonație și logica vorbirii.

Funcția aplicativă urmărește transferul achizițiilor teoretice și tehnice în situații concrete de interpretare și comunicare, prin exerciții, studii scenice, lecturi expresive, improvizații și alte activități practice.

Funcția integrativă asigură corelarea achizițiilor disciplinei cu cele formate în cadrul altor discipline din profilul teatral și facilitează valorificarea acestora în produse artistice complexe.

Funcția orientativă contribuie la conturarea intereselor și aptitudinilor elevului pentru domenii profesionale și culturale în care competențele de comunicare, expresie și prezentare publică au relevanță.

Curriculumul disciplinei propune un parcurs formativ progresiv pentru elevii claselor X–XII din profilul „Artă teatrală”. Progresia urmărește creșterea graduală a complexității sarcinilor de învățare și trecerea de la achiziții fundamentale către interpretare autonomă, reflecție și creație.

În **clasa a X-a**, demersul formativ este orientat spre familiarizarea cu principiile și tehnicile fundamentale ale vorbirii scenice. Elevul se află în etapa inițială de formare a interpretului și comunicatorului și este orientat spre conștientizarea propriului aparat fono-respirator și verbo-motor, însușirea tehnicilor de bază și aplicarea acestora în situații simple de comunicare și interpretare.

În **clasa a XI-a**, parcursul educațional se focalizează pe consolidarea și integrarea achizițiilor tehnice în procesul de interpretare. Elevul dezvoltă capacitatea de a analiza logic și expresiv textul, de a identifica intenția comunicativă, de a utiliza conștient mijloacele vorbirii scenice și de a argumenta opțiunile interpretative. Activitățile de învățare presupun implicarea în situații scenice și studii teatrale de complexitate progresivă.

În **clasa a XII-a**, accentul este deplasat spre autonomie, integrare și creație. Elevul este orientat spre utilizarea independentă a tehnicilor și mijloacelor de expresie, spre formularea unor opțiuni interpretative personale și spre realizarea unor produse artistice coerente și asumate. În această etapă, competențele formate sunt valorificate în contexte complexe de comunicare scenică și publică, iar procesul de învățare include analiza critică și autoreflexivă a propriei prestații.

Astfel, progresia curriculară poate fi sintetizată prin traseul: **conștientizare și achiziție → exersare și consolidare → integrare și interpretare → autonomie și creație.**

Selectarea conținuturilor disciplinei se realizează în funcție de relevanța acestora pentru formarea competențelor specifice și pentru progresul artistic al elevilor. Organizarea conținuturilor urmărește coerența internă a disciplinei și posibilitatea valorificării lor în contexte practice și interpretative.

Principalele criterii de selecție sunt:

- **relevanța artistică și culturală**, prin raportarea la valori și practici semnificative ale artei teatrale;
- **valoarea formativă**, prin potențialul de dezvoltare a competențelor și a capacităților de expresie;
- **accesibilitatea**, în raport cu particularitățile de vârstă și nivelul de pregătire al elevilor;
- **progresivitatea**, prin creșterea graduală a complexității conținuturilor și a sarcinilor;
- **diversitatea**, prin includerea unor texte, situații și contexte de comunicare variate;
- **relevanța interdisciplinară**, prin posibilitatea realizării conexiunilor cu disciplinele de profil și cu alte domenii de cunoaștere;
- **actualitatea**, prin raportarea la formele contemporane de comunicare artistică și publică.

Abordarea competențială este centrată pe elev, orientată spre formarea de competențe, nu doar transmitere de conținut și utilizează metode active (joc de rol, improvizație, exercițiu practic).

Interdisciplinaritatea și aplicabilitatea conectează mai multe arii curriculare și promovează învățarea contextualizată, valorifică experiențele autentice și automanifestarea scenică. Gradul de inovare vizează utilizarea metodelor moderne și interactive, evaluarea autentică și formativă, integrarea media și a tehnologiilor digitale și pune accent pe creativitate și reflecție.

Curriculumul oferă cadrul didactic repere pentru proiectarea, organizarea și realizarea procesului educațional, fără a limita autonomia profesională și creativitatea metodologică. Documentul stabilește direcțiile generale ale formării, competențele urmărite și reperele conținutale, permițând adaptarea activităților de învățare la particularitățile elevilor, la specificul clasei, la contextul instituțional și la resursele disponibile.

Curriculumul la disciplina „Arta vorbirii scenice” se adresează, în primul rând, elevilor din clasele cu profil „Artă teatrală”, care reprezintă beneficiarii direcți ai procesului educațional. Elevul este considerat subiect activ al propriei formări, implicat în procesul de achiziție, aplicare, reflecție și autoreglare.

Documentul constituie, de asemenea, un reper profesional pentru cadrele didactice, metodiști, evaluatori și alți specialiști implicați în proiectarea, implementarea și monitorizarea procesului educațional din domeniul artelor.

În această perspectivă, curriculumul asigură un cadru comun de referință pentru organizarea procesului educațional, oferind suficientă flexibilitate pentru adaptarea demersului didactic la diversitatea contextelor și a beneficiarilor.

2. Concepția disciplinei

Concepția disciplinei „Arta vorbirii scenice” este fundamentată pe paradigma educației centrate pe competențe și răspunde necesității dezvoltării unei comunicări autentice, clare, expresive și eficiente, relevante atât pentru formarea artistică, cât și pentru integrarea socială și profesională a elevului. În contextul transformărilor sociale și culturale contemporane, al extinderii mediilor digitale și al diversificării formelor de comunicare, capacitatea de a utiliza conștient și adecvat resursele verbale, paraverbale și nonverbale constituie o componentă importantă a dezvoltării personale și culturale.

Reconfigurarea curriculară a disciplinei urmărește depășirea unei abordări predominant tehnice și reproductivă a vorbirii scenice, orientând procesul educațional spre formarea integrată a competențelor artistice, comunicative, expresive și reflexive. În această perspectivă, tehnicile specifice artei vorbirii sunt valorificate nu ca scop în sine, ci ca instrumente pentru dezvoltarea capacității elevului de a construi și transmite conștient un mesaj, de a interpreta expresiv un text și de a comunica autentic în contexte artistice și sociale diverse.

Elaborarea curriculumului se situează la intersecția unor provocări curriculare relevante: articularea dimensiunii teoretice cu cea aplicativă, realizarea unui echilibru între formarea artistică de specialitate și dezvoltarea competențelor-cheie, adaptarea demersului educațional la diversitatea și particularitățile individuale ale elevilor, precum și valorificarea responsabilă a tehnologiilor digitale și a mediilor contemporane de comunicare. În acest context, disciplina propune un model educațional flexibil, experiențial și centrat pe elev, în care învățarea se realizează prin explorare, exercițiu, experimentare, interpretare, creație și reflecție.

Viziunea disciplinei rezidă în formarea unei culturi a comunicării scenice și publice bazate pe autenticitate, expresivitate, conștientizare corporală, responsabilitate artistică și respect față de interlocutor și public.

Misiunea disciplinei constă în dezvoltarea integrată a competențelor de comunicare verbală, paraverbală și nonverbală prin valorificarea tehnicilor specifice artei vorbirii și prin implicarea elevului în situații de învățare artistică, interpretativă și performativă. Demersul educațional urmărește formarea unei personalități creative, autonome, echilibrate și capabile să utilizeze conștient resursele comunicării în contexte artistice, educaționale și sociale.

Finalitatea educațională a disciplinei constă în formarea unui absolvent capabil să comunice clar, coerent și expresiv, să valorifice conștient resursele limbajului verbal și nonverbal, să interpreteze artistic texte și situații scenice, să manifeste creativitate, sensibilitate estetică și autonomie în exprimare și să participe activ și responsabil la viața socială și culturală.

În concordanță cu finalitățile educaționale ale domeniului „Arte”, disciplina contribuie la dezvoltarea profilului absolventului prin:

- cultivarea sensibilității estetice și a gustului artistic;
- dezvoltarea expresivității verbale, paraverbale și nonverbale;
- formarea capacității de comunicare autentică, empatică și responsabilă;
- dezvoltarea creativității, a gândirii critice și a autonomiei în exprimare;
- consolidarea capacității de gestionare a emoțiilor și de adaptare la diverse situații de comunicare publică;
- valorificarea limbajului scenic în contexte artistice, culturale și sociale variate;
- dezvoltarea capacității de cooperare, relaționare și participare activă la viața comunității.

Concepția disciplinei valorifică achiziții și perspective teoretico-practice din domenii precum arta teatrală, teoria comunicării, estetica, psihologia și pedagogia artei. Conținuturile și activitățile de învățare se fundamentează pe relația de interdependență dintre dimensiunea cognitivă, formativă și aplicativă a învățării, asigurând transferul cunoștințelor în situații concrete de comunicare și interpretare artistică.

Din perspectivă valorică, disciplina promovează autenticitatea și expresivitatea comunicării, respectul față de interlocutor și public, responsabilitatea față de actul artistic, sensibilitatea estetică, empatia, cooperarea și valorizarea patrimoniului cultural. Prin caracterul său formativ, disciplina contribuie la dezvoltarea unei atitudini reflexive față de propriul proces de exprimare și față de impactul comunicării asupra celorlalți.

Structura curriculară a disciplinei asigură o corelare coerentă între competențele-cheie, competențele specifice și unitățile de competență, garantând continuitatea și progresivitatea parcursului educațional.

Prin specificul său, disciplina contribuie la dezvoltarea:

- competențelor de comunicare;
- competențelor personale, sociale și de învățare;
- competențelor culturale și de exprimare artistică;
- competențelor digitale și de utilizare critică a mediilor de comunicare;
- competențelor civice și de participare activă la viața comunității.

Competențele specifice vizează, în ansamblu, conștientizarea și controlul aparatului fonor-respirator și verbo-motor, dezvoltarea dicției și a expresivității vocale, utilizarea normelor ortoepice, interpretarea expresivă a textului, construirea discursului scenic și valorificarea comunicării verbale și nonverbale în contexte performative.

Progresia competențelor urmărește trecerea de la formarea și consolidarea achizițiilor tehnice fundamentale către integrarea acestora în situații complexe de interpretare, creație și comunicare scenică și publică.

Disciplina prezintă o relevanță socială semnificativă prin contribuția la dezvoltarea competențelor de comunicare interpersonală și publică, a inteligenței emoționale, a încrederii în sine, a capacității de autoreglare și a disponibilității pentru cooperare. Exersarea vorbirii scenice îi oferă elevului contexte pentru conștientizarea propriei identități expresive, pentru gestionarea emoțiilor și pentru adaptarea comunicării la situații și interlocutori diferiți.

Din perspectivă economică și profesională, competențele dezvoltate prin disciplină sunt transferabile în domenii precum artele spectacolului, mass-media, comunicarea publică, jurnalismul, publicitatea, industriile creative și alte domenii în care exprimarea orală, prezentarea și interacțiunea cu publicul constituie competențe relevante. Totodată, disciplina susține dezvoltarea abilităților de prezentare, argumentare, leadership și adaptabilitate profesională.

Conținuturile disciplinei sunt organizate progresiv, în concordanță cu particularitățile de vârstă ale elevilor și cu nivelul de dezvoltare a competențelor de comunicare scenică și publică. Parcurusul educațional asigură trecerea graduală de la achiziții fundamentale privind tehnica vorbirii către utilizarea integrată și autonomă a acestora în contexte de interpretare și creație artistică.

Din perspectivă conceptuală, conținuturile sunt structurate în jurul unor domenii interdependente:

- **antrenare** – formarea și consolidarea tehnicii vorbirii, prin exerciții de respirație, emisie vocală, dicție, articulație și ortoepie;
- **interpretare** – aplicarea conștientă a tehnicilor vorbirii în realizarea sarcinilor scenice și în interpretarea textului;
- **creație** – dezvoltarea imaginației, a spontaneității și a capacității de construire și improvizare a situațiilor și personajelor scenice;

- **prezentare scenică și publică** – valorificarea integrată a achizițiilor în contexte individuale și de grup, prin spectacole, studii teatrale, recitaluri, interviuri, podcasturi și alte forme de comunicare performativă.

Conținuturile fundamentale ale disciplinei includ: respirația artistică, emisia și controlul vocal, dicția și articulația, ortoepia, logica vorbirii, intonația și accentul logic, interpretarea artistică a textului, limbajul nonverbal și cultura comunicării scenice.

Disciplina „Arta vorbirii scenice” oferă un cadru favorabil integrării tematiche și valorice a noilor educații și a perspectivelor cross-curriculare. Acestea sunt valorificate în raport cu specificul conținuturilor și cu situațiile concrete de învățare, fără a fragmenta parcursul disciplinar.

În acest sens, pot fi integrate dimensiuni ale educației artistice și culturale, educației digitale și media, educației pentru sănătate și starea de bine, educației pentru incluziune și egalitate, educației pentru dezvoltare durabilă, educației interculturale și educației pentru cetățenie globală.

Integrarea acestor perspective urmărește formarea unui elev capabil să comunice responsabil și empatic, să utilizeze critic și creativ resursele digitale și media, să manifeste deschidere față de diversitate, să coopereze, să gândească critic și să participe activ la viața culturală și socială.

Prin natura sa integratoare, disciplina „Arta vorbirii scenice” favorizează conexiuni interdisciplinare și transdisciplinare, valorificând cunoștințe, abilități și atitudini dobândite în diverse domenii curriculare.

Limba și literatura română contribuie la dezvoltarea exprimării orale corecte, coerente și expresive, la analiza textului literar, la identificarea subtextului și a intenției comunicative și la valorificarea lecturii expresive în interpretarea scenică.

Educația muzicală susține dezvoltarea sensibilității sonore și ritmice, precum și corelarea respirației, ritmului, tempoului și intonației cu structura și expresivitatea discursului.

Educația plastică și artele vizuale facilitează explorarea relației dintre expresia verbală, imagine și simbol, contribuind la dezvoltarea imaginației și la construirea coerentă a momentului scenic.

Coregrafia și mișcarea scenică completează dimensiunea verbală prin dezvoltarea limbajului corporal, a coordonării, a expresivității gestuale și a conștientizării relației dintre corp, spațiu și mesaj.

Istoria universală și istoria teatrului oferă contexte pentru înțelegerea textelor și a situațiilor scenice în raport cu epoci, valori și contexte culturale, dezvoltând capacitatea de argumentare și exprimare a opiniilor.

Dezvoltarea personală contribuie la formarea încrederii în sine, la gestionarea emoțiilor, la dezvoltarea capacității de autoexprimare și la consolidarea competențelor de cooperare și lucru în echipă.

Tehnologiile informaționale și comunicaționale și educația pentru media permit utilizarea resurselor digitale pentru documentare, creație și reflecție, precum și înregistrarea și analiza performanțelor orale și dezvoltarea competențelor de comunicare în mediile digitale.

Demersul didactic se fundamentează pe principiile învățării active, experiențiale și reflexive, ale centrării pe elev și ale corelării permanente dintre teorie și practică. Activitățile de învățare urmăresc formarea competențelor prin participare directă, experimentare, explorare artistică, cooperare și reflecție asupra experienței.

Strategiile didactice sunt selectate în funcție de finalitățile urmărite, de particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor și de natura sarcinii artistice. Printre metodele și formele de lucru relevante se numără:

- exercițiul practic pentru dezvoltarea respirației, dicției, articulației și expresivității vocale;
- jocul artistic și teatral pentru explorarea situațiilor de comunicare;
- improvizația și studiul teatral pentru stimularea creativității și spontaneității;
- jocul de rol pentru dezvoltarea empatiei și a capacității de asumare a unor perspective diferite;

- lectura expresivă pentru valorificarea intonației, ritmului, accentului și subtextului;
- studiul de caz pentru analiza unor situații de comunicare și interpretare;
- dezbateră pentru dezvoltarea argumentării și a exprimării opiniilor;
- interviul și podcastul pentru transferul competențelor de comunicare în contexte contemporane și informale;
- analiza și reflecția asupra propriei performanțe.

Tehnicile specifice disciplinei includ exerciții de respirație și control vocal, exerciții de dicție și articulare, tehnici de intonare și accentuare a mesajului, exerciții de conștientizare a limbajului nonverbal, tehnici de analiză a subtextului și intenției comunicative, precum și strategii de feedback colegial și autoevaluare.

Evaluarea în cadrul disciplinei „Arta vorbirii scenice” are un caracter predominant formativ și urmărește evidențierea progresului individual, dezvoltarea autonomiei și orientarea elevului spre îmbunătățirea continuă a performanței.

Evaluarea se realizează prin valorificarea unor modalități diverse, adaptate specificului activităților artistice:

- observația sistematică a comportamentului verbal, paraverbal și nonverbal;
- evaluarea produselor artistice – monologuri, dialoguri, recitaluri, interpretări scenice;
- evaluarea sarcinilor practice – exerciții de respirație, dicție, emisie vocală, improvizație și interpretare;
- activități de reflecție și metacogniție – jurnal reflexiv, discuții ghidate și analiza propriei performanțe.

Instrumentele de evaluare pot include rubrici și grile cu criterii explicite, autoevaluarea, evaluarea reciprocă și feedbackul constructiv oferit de profesor. Acestea urmăresc să sprijine conștientizarea punctelor forte, identificarea aspectelor care necesită ameliorare și formularea unor direcții concrete de progres.

Criteriile generale de evaluare vizează:

- corectitudinea și claritatea exprimării;
- calitatea și expresivitatea emisiei vocale;
- adecvarea intonației, accentului și ritmului;
- coerența și organizarea mesajului;
- utilizarea funcțională a limbajului nonverbal;
- autenticitatea și intenționalitatea comunicării;
- capacitatea de adaptare la context și la public;
- implicarea și responsabilitatea în realizarea actului artistic.

Modernizarea disciplinei presupune actualizarea permanentă a conținuturilor și a practicilor educaționale în raport cu evoluțiile din domeniul artei teatrale, al comunicării și al tehnologiilor contemporane. În acest sens, sunt prioritare:

- valorificarea resurselor digitale și media în procesul de învățare și creație;
- utilizarea metodelor interactive, experiențiale și participative;
- dezvoltarea evaluării autentice și a feedbackului orientat spre progres;
- adaptarea demersului educațional la diversitatea și nevoile elevilor;
- consolidarea conexiunilor interdisciplinare și transdisciplinare;
- integrarea unor contexte contemporane de comunicare, inclusiv podcasturi, interviuri și prezentări digitale;
- promovarea creativității, a gândirii critice și a autonomiei;

- valorificarea dimensiunilor interculturale și globale ale educației artistice.

Concepția disciplinei „Arta vorbirii scenice” constituie cadrul de referință pentru proiectarea și implementarea curriculumului, asigurând coerența dintre finalitățile educaționale, competențele specifice, conținuturile de învățare, strategiile didactice și evaluarea rezultatelor.

Prin orientarea sa competențială, aplicativă și formativă, Concepția oferă premise pentru dezvoltarea progresivă a competențelor de comunicare scenică și publică, pentru integrarea disciplinei în profilul absolventului și pentru adaptarea procesului educațional la dinamica societății contemporane.

În această perspectivă, „Arta vorbirii scenice” depășește statutul unei discipline orientate exclusiv spre formarea tehnicii vocale și a expresivității scenice, devenind un spațiu educațional complex pentru dezvoltarea comunicării, creativității, sensibilității estetice, autonomiei personale și participării active la viața culturală și socială.

Pentru desfășurarea activităților practice din cadrul disciplinei „Arta vorbirii scenice”, în special a exercițiilor de respirație, antrenament corporal și mișcare scenică, se recomandă o ținută comodă, adecvată activității fizice și care să permită libertatea de mișcare. Echipamentul poate include trening sau pantaloni elastici, tricou și încălțăminte adecvată activităților de mișcare scenică, într-o cromatică unitară, stabilită la nivelul instituției de învățământ.

3. Administrarea disciplinei

Administrarea disciplinei „Arta vorbirii scenice” este realizată în conformitate cu Planul-cadru pentru învățământul general și cu structura anului școlar, asigurând un echilibru între activitățile de predare-învățare, exersare practică și evaluare. Disciplina este organizată progresiv pe clase în învățământ liceal, cu alocarea a 2 ore pe săptămână, ceea ce corespunde unui total mediu de 66–68 ore anual, în funcție de calendarul școlar.

Numărul unităților de învățare este stabilit astfel încât să permită dezvoltarea echilibrată a competențelor, fiind adaptat particularităților de vârstă și nivelului de complexitate al conținuturilor.

Administrarea disciplinei (clasele a X-XII-a)

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Profil	Clasa	Nr. unități de învățare	Numărul de ore pe săptămână	Numărul de ore anual
Obligatorie	Arte	Artă teatrală	a X-a	5	2	68
			a XI-a	5	2	68
			a XII-a	5	2	66

Administrarea disciplinei asigură o simbioză între teorie și practică, realizează o corelare directă cu obiectivele formative ale disciplinei contribuind la dezvoltarea progresivă a competențelor specific, cultura comunicării, creativitatea artistică și prestația publică de succes a elevilor.

Unități de învățare / semestre	Total ore	Din ele, număr de ore			Activități de învățare - evaluare, număr	
		Predare - învățare	Lucrări practice	Evaluări sumative	Proiecte interdisciplinare	Teze și spectacole
Clasa a X-a	68	22	36	4	5	Teză de iarnă
Clasa a XI-a	68	22	36	5	5	-
Clasa a XII-a	66	21	35	5	5	-

Repartizarea unităților de învățare

Clasa a X-a

Unități de învățare	Nr. ore	Din ele, număr de ore			Activități de învățare - evaluare, număr	
		Predare-învățare	Activități practice	Evaluare sumativă	Proiecte interdisciplinare	Teze semestriale/spectacol
Studiul respirației artistice. Respirația și funcțiile ei în asigurarea stării de bine la comunicarea orală.	14	5	7	1	1	-
Dicția ca mijloc de expresie artistică. Dicția și ortoepia, tehnici de implementare a strategiilor vorbirii scenice / publice.	16	5	9	1	1	1
Emisia vocală, expresivitatea și modelarea vocii. Capacitățile vocii, tehnici de dezvoltare.	13	4	7	1	1	-
Expresia artistică a cuvântului și logica vorbirii scenice. Funcția logică și artistică a vorbirii.	13	4	7	1	1	-
Comunicarea artistică, construcția discursului scenic și creativitatea verbală.	12	4	6	1	1	-

Clasa a XI-a

Unități de învățare	Nr. ore	Din ele, număr de ore			Activități de învățare - evaluare, număr	
		Predare-învățare	Activități practice	Evaluare sumativă	Proiecte interdisciplinare	Teze semestriale/spectacol
Studiul respirației artistice. Funcționalitatea aparatului fono-respirator.	14	5	7	1	1	-
Dicția și expresivitatea vorbirii, coordonarea dicției cu mișcare și sarcina scenică.	16	5	9	1	1	-
Emisia vocală, expresivitatea și modelarea vocii, mobilitatea, schimbul de tempo-ritm.	13	4	7	1	1	-

Expresia artistică a cuvântului și logica vorbirii scenice. Interpretarea artistică și logică a versurilor și a textului publicistic.	13	4	7	1	1	-
Comunicarea artistică, construcția discursului scenic și creativitatea verbală. Comunicarea verbală, nonverbal și informală.	12	4	6	1	1	-

Clasa a XII-a

Unități de învățare	Nr. ore	Din ele, număr de ore			Activități de învățare - evaluare, număr	
		Predare- învățare	Activități practice	Evaluar e sumativ ă	Proiecte interdisciplin are	Teze semestrial e/ spectacol
Studiul respirației artistice. Strategii și tehnici avansate de dezvoltare a aparatului fono-respirator	14	5	7	1	1	-
Dicția și expresivitatea vorbirii. Perfecționarea motricității aparatului de vorbire.	16	5	9	1	1	-
Emisia vocală, expresivitatea și modelarea vocii. Redarea stărilor emoționale autentice.	12	4	6	1	1	-
Expresia artistică a cuvântului și logica vorbirii scenice. Interpretarea artistică a Monologului.	12	4	6	1	1	-
Comunicarea artistică, construcția discursului scenic și creativitatea verbală. Interpretarea artistică a operei literare și dramatice pe roluri	12	4	6	1	1	-

Administrarea disciplinei întrunește principii de organizare și echilibru curricular: Conformitatea cu Planul-cadru – respectarea numărului de ore și structurii; Progresivitatea învățării – de la cunoaștere la analiză critică; Echilibrul conținuturilor – alocarea timpului în funcție de complexitate; Corelarea teorie-aplicație – integrarea analizelor și proiectelor; Flexibilitatea și adaptare la nivelul elevilor; Interdisciplinaritate și conexiuni cu literatura, istoria și artele.

4. Competențe specifice disciplinei

Competențele specifice ale disciplinei „Arta vorbirii scenice” sunt structurate pe trei domenii complementare, expresiv-creativ, tehnic-structural și axiologic-atitudinal, care asigură formarea integrată a capacității de exprimare verbală și nonverbală, a rigorii artistice și a unei raportări conștiente și valorice la actul artistic.

Competențe specifice

1. Aplicarea tehnicilor fono-respiratorii, dicție și voce în exerciții și structuri verbale scenice, manifestând disciplină și autocontrol artistic.
2. Interpretarea expresivă a textului literar și dramatic prin construirea discursului scenic, în contexte dramatice și teme expresive, demonstrând sensibilitate artistică, creativitate și inițiativă.
3. Susținerea comunicării scenice în relație cu partenerul și publicul, prin integrarea acțiunii verbale în contexte performative, manifestând responsabilitate și respect față de actul artistic.

Matricea de dezvoltare a competențelor specifice pe clase, „Arta vorbirii scenice”

Competențe specifice	CS 1 Aplicarea tehnicilor fono-respiratorii, dicție și voce în exerciții și structuri verbale scenice, manifestând disciplină și autocontrol artistic.		
Unități de competențe	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
UC1	1.1 Aplicarea tehnicilor de respirație diafragmatică în exerciții vocale simple, manifestând autocontrol responsabil și echilibrat al aparatului fono-respirator.	1.1. Implementarea tehnicilor avansate de respirație artistică în situații scenice variate, manifestând autocontrol și rezistență.	1.1. Gestionarea respirației în contexte scenice complexe manifestând autocontrol și maturitate artistică.
UC2	1.2 Coordonarea respirației cu emisia vocală în rostirea sunetelor și silabelor, menținând un flux respirator constant în exprimarea verbală.	1.2 Integrarea respirației cu emisia vocală și mișcarea scenică manifestând expresivitate și control.	1.2 Integrarea respirației, vocii și emoției în exprimarea artistică manifestând autenticitate.
UC3	1.3 Articularea corectă a sunetelor, silabelor și cuvintelor în exerciții de dicție, aplicând reguli de pronunție și accentuare în structuri verbale.	1.3 Perfecționarea dicției în condiții variate de tempo și efort, manifestând flexibilitate și control.	1.3 Perfecționarea dicției în contexte scenice complexe manifestând precizie și expresivitate.
UC 4	1.4 Exersarea vitezei și clarității vorbirii prin texte gradate, asigurând autocontrolul și corectarea	1.4 Adaptarea expresivității vorbirii la situații scenice	1.4 Adaptarea vorbirii la tipologia personajului evocând

	erorilor de pronunție în contexte ghidate.	manifestând sensibilitate artistică.	creativitate și flexibilitate.
UC 5	1.5 Valorificarea conștientă a normelor ortoepice în comunicarea orală utilizând tehnici ale artei vorbirii.	1.5 Utilizarea dicției în construcția mesajului scenic manifestând claritate și responsabilitate comunicativă.	1.5 Utilizarea expresivă a vorbirii în construcția rolului manifestând coerență artistică.
UC 6	1.6 Aplicarea tehnicilor de emisie vocală în funcție de parametrii vocii, manifestând control și expresivitate.	1.6 Aplicarea tehnicilor de proiecție și control vocal în exerciții scenice, manifestând siguranță, expresivitate și dezvoltare personală conștientă.	1.6 Valorificarea ambitusului și registrelor vocale în interpretare, manifestând control și expresivitate.
UC 7	1.7 Utilizarea variațiilor de intensitate, timbru și ritm diferențiat în vorbire, adaptând capacitățile vocii la mesajul artistic și la situația scenică.	1.7 Exprimarea capacităților vocii adaptând înălțimea sunetului, intensitatea și mobilitatea la cerințele situației scenice prin flexibilitate și sensibilitate artistică.	1.7 Utilizarea vocii ca mijloc de construcție artistică în situații scenice complexe manifestând identitate și sensibilitate emoțională.
Competențe specifice	CS 2 Interpretarea expresivă a textului literar și dramatic prin construirea discursului scenic, în contexte dramatice și teme expresive, demonstrând sensibilitate artistică, creativitate și inițiativă.		
Unități de competențe	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
UC1	2.1 Delimitarea accentului logic, analizând tehnici de interpretare artistică.	2.1 Analizarea textelor poetice și publicistice din perspectiva expresiei scenice, aplicând gândire critică și consecutivitate.	2.1 Aplicarea tehnicilor vorbirii scenice demonstrând capacitate de analiză, selectare și deducție logică în interpretarea textului.
UC2	2.2 Integrarea accentului logic și al intonației în comunicarea scenică manifestând claritate și sensibilitate artistică.	2.2 Construirea partiturii scenice a textului demonstrând coerență și intenționalitate artistică.	2.2 Structurarea discursului scenic, manifestând creativitate și consecutivitate în comunicarea orală;
UC3	2.3 Redarea conținutului textului prin utilizarea logicii vorbirii scenice,	2.3 Perceperea stilului de creare rolului în baza textelor de diferite tipuri, demonstrând tehnici și	2.3 Utilizarea conștientă a accentului logic în partitura textului, demonstrând abilități de

	reieșind din specificul și stilistica materiei exersate.	abilități de interpretare diverse.	cunoaștere și redare veridică a stărilor psiho-emoționale necesare.
UC4		2.4 Interpretarea expresivă a textului în contexte performative manifestând creativitate și responsabilitate artistică.	2.4 Interiorizarea și valorificarea artistică a textului, demonstrând potențial elocvent de acțiune verbală.
Competențe specifice	CS 3 Susținerea comunicării scenice în relație cu partenerul și publicul, prin integrarea acțiunii verbale în contexte performative, manifestând responsabilitate și respect față de actul artistic.		
Unități de competențe	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
UC1	3.1 Construirea acțiunii verbale pe baza textului manifestând coerență și intenționalitate artistică.	3.1 Adaptarea comunicării verbale și nonverbale la spațiul scenic manifestând coerență și prezență scenică.	3.1 Analizarea textului dramatic și a rolului demonstrând gândire critică și profunzime.
UC2	3.2 Interpretarea expresivă a textului literar în contexte scenice, manifestând creativitate și implicare.	3.2 Cultivarea exprimării coerente în discursul scenic asumat, adaptând mesajului și ideea acestuia la contextul artistic.	3.2 Construirea acțiunii verbale a personajului în context scenic, manifestând coerență și intenționalitate.
UC3	3.3 Valorificarea resurselor lingvistice și expresive în elaborarea unor discursuri originale, sugestive și dinamice, manifestând responsabilitate și implicare.	3.3 Organizarea logică și expresivă a discursului, asigurând transmiterea clară și convingătoare a mesajului artistic.	3.3 Cooperarea cu partenerul de scenă și publicul spectator, demonstrând cultură a comunicării publice.
UC4	3.4 Automanifestarea publică prin gestionarea și autocontrolul conștient al respirației, vocii, dicției și comunicării verbale,	3.4 Construirea creativă a discursului scenic în interacțiunea artistică, valorificând imaginația, spontaneitatea,	3.4 Demonstrarea unei interpretări scenice personale, autentice și expresive a rolului, valorificând

	evaluând propriul nivel de dezvoltare pentru construirea și interpretarea expresivă a discursului scenic.	mijloacele expresive și o comunicare responsabilă, colaborativă și empatică în colaborarea cu interlocutorul.	interiorizarea textului, imaginația și resursele artei vorbirii în construirea personajului, cu rigoare și respect față de actul artistic.
--	---	---	--

PROIECT

5. Unități de învățare pe clase

Unități de competență	Unități de conținut	Rezultate ale învățării
CLASA a X-a		
Unitatea de învățare nr. 1		
Studiul respirației artistice. Respirația și funcțiile ei în asigurarea stării de bine la comunicarea orală. (14 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Conștientizarea importanței comunicării clare și corecte; - Responsabilitatea în utilizarea vocii și respirației; - Autocontrolul emoțional în situații de exprimare; - Deschiderea către autocunoaștere și dezvoltare personală.		
1.1 Aplicarea tehnicilor de respirație diafragmatică în exerciții vocale simple, manifestând autocontrol responsabil și echilibrat al aparatului fono-respirator. 1.2 Coordonarea respirației cu emisia vocală în rostirea sunetelor și silabelor, menținând un flux respirator constant în exprimarea verbală.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Arta vorbirii – fundament al culturii comunicării scenice. Arta vorbirii ca disciplină a comunicării artistice și profesionale. Strategii și tehnici de dezvoltare a competențelor de comunicare scenică. Cultura comunicării verbale în context artistic și performativ. 2. Aparatul fono-respirator și mecanismele producerii vocii. Structura și funcțiile aparatului fono-respirator. Interdependența dintre respirație, fonație și articulare în producerea sunetului vocal. Rolul aparatului fono-respirator în susținerea comunicării orale și artistice. 3. Respirația ca mecanism fiziologic al comunicării orale. Procesele fiziologice ale respirației și implicațiile lor în actul comunicării. Respirația ca suport energetic al vorbirii și al performanței vocale. Importanța respirației în menținerea stării de bine și a eficienței comunicative. 4. Tipologia și controlul conștient al respirației. Particularitățile funcționale ale principalelor tipuri de respirație. Respirația dirijată și conștientizarea fluxului respirator. Tehnici de optimizare a coordonării dintre respirație și exprimarea verbală. Antrenarea respirației dirijate. Antrenarea respirației conștiente.	Elevul sau eleva: - identifică fazele respirației diafragmatice și explică rolul acestora în susținerea emisiei vocale, în baza observării propriiei respirații; - aplică tehnica respirației diafragmatice în exerciții vocale simple, menținând postura adecvată și controlul inspirației și expirației; - diferențiază situațiile de coordonare corectă și incorectă a respirației cu emisia vocală, în exerciții ghidate; - coordonează respirația cu emisia sunetelor, silabelor și cuvintelor, menținând continuitatea fluxului respirator.

	5. Respirația artistică și expresivitatea comunicării scenice Respirația artistică ca resursă a expresivității vocale și scenice; relația dintre respirație, voce, emoție și intenție comunicativă. Valorificarea respirației în controlul expresiv al discursului artistic și în gestionarea emoțiilor scenice. Respirația calitativă și cantitativă. Emiterea sunetelor/cuvintelor pe respirații diferențiate, în diverse tempo-ritmuri și lungimi de suflu. Aplicații scenice, interpretarea textelor artistice respirând corect. <i>Contexte de învățare:</i> descoperirea și explorarea aparatului fono-respirator, observarea funcționalității, producerii sunetului, coordonarea respirației cu expresivitatea, claritatea vorbirii; conștientizarea respirației – autocontrol, atenție, gestionarea respirației, susținerea echilibrului emoțional, respirației costo-diafragmatice; antrenarea aparatului respirator – rezistență, capacitate pulmonară, disciplină corporală; susținerea dinamicii verbale prin respirație conștientă, menținerea stării de bine – concentrare, relaxare, performanță artistică. <i>Continuturi interdisciplinare:</i> sunetele și textelor simple cu leitmotiv musical prin utilizarea tehnicilor respirației costo-diafragmatice – studii teatrale (arta vorbirii, educație personală, muzică); sănătatea personală și starea de bine prin intermediul respirației corecte și a dezvoltării aparatului fono-respirator (biologie, educație personală, muzică). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru sănătate: formarea deprinderilor de utilizare corectă a respirației și protejarea sănătății aparatului fono-respirator; educația emoțională: dezvoltarea capacității de autoreglare emoțională și gestionare a emoțiilor în comunicarea orală; educația pentru cultură și valori: cultivarea expresivității artistice, a culturii vorbirii și a respectului pentru actul comunicării. <i>Noțiuni-cheie:</i> respirație artistică; respirație costo-diafraqmatică; respirație dirijată; respirație conștientă; flux respirator; control respirator; suport respirator; coordonare respirație-vorbire; antrenament respirator; tehnici de respirație.	
--	---	--

Unitatea de învățare nr. 2 Dicția ca mijloc de expresie artistică. Dicția și ortoepia, tehnici de implementare a strategiilor vorbirii scenice / publice. (16 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Respectul pentru normele limbii literare; - Perseverența în corectarea exprimării; - Valorificarea cu rigoarea a articulare în exprimare verbală, atenția la detaliu și precizia comunicării.		
1.3 Articularea corectă a sunetelor, silabelor și cuvintelor în exerciții de dicție, aplicând reguli de pronunție și accentuare în structuri verbale. 1.4 Exersarea vitezei și clarității vorbirii prin texte gradate, asigurând autocontrolul și corectarea erorilor de pronunție în contexte ghidate. 1.5 Valorificarea conștientă a normelor ortoepice în comunicarea orală utilizând tehnici ale artei vorbirii.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Dicția. Rostirea literară și varietățile de pronunție în comunicarea orală. Analiza și descoperirea propriilor curențe în comunicarea orală și stabilirea formelor de perfecționare a dicției. Particularitățile rostirii literare și ale rostirii dialectale în limba română. Relația dintre norma lingvistică și variantele regionale de pronunție; Impactul pronunției asupra eficienței și calității comunicării orale. Distingerea cuvintelor dialectice în viața cotidiană și texte literare. Pronunția corectă în baza frământărilor de limbă, texte complexe de pronunție clară. 2. Ortografia și ortoepia în sistemul limbii române. Corelații și neconcordanțe între forma scrisă și forma orală a limbii; Principiile ortoepice ale limbii române contemporane; Analiza integrată a proceselor de receptare și producere a mesajului oral. 3. Aparatul articulator și mecanismele producerii sunetelor vorbirii Structura și funcțiile aparatului articulator (buze, limbă, maxilar, vălul palatin. Rolul organelor articulatorii în producerea și modelarea sunetelor limbii. Coordonarea aparatului articulator în realizarea comunicării orale eficiente. Dificultate progresivă: antrenarea sunetelor în silabe, cuvinte și texte întregi. 4. Pronunția și articularea ca procese fonetice conștiente. Articulația în baza cuvintelor cu diftongi, triftongi și a grupurilor de consoane cu dificultate sporită	Elevul sau eleva: - recunoaște abaterile de pronunție și accentuare în structuri verbale audiate sau rostite; - articulează corect sunete, silabe și cuvinte cu dificultate progresivă, respectând normele ortoepice ale limbii române; - compară rostirea aceluiași text în timpouri diferite și identifică factorii care afectează claritatea; - rostește texte gradate în ritmuri diferite, menținând inteligibilitatea și corectând autonom erorile semnalate; - identifică și aplică normele ortoepice ale limbii române în exerciții de pronunție și comunicare orală, utilizând tehnici specifice artei vorbirii; - analizează și corectează propriile dificultăți de pronunție și abateri de la normele ortoepice,

	în comunicarea orală. Mecanisme fonetice și articulatorii ale pronunției corecte. Particularitățile articulării vocalelor și consoanelor. Diftongul, triftongul și hiatul – aspecte fonetice și ortoepice ale limbii române. Dezvoltarea controlului articulator și a clarității rostirii. 5. Norme ortoepice și optimizarea comunicării orale. Aplicarea normelor ortoepice în comunicarea cultă. Identificarea și remedierea carențelor articulatorii individuale. Strategii de corectare și perfecționare a pronunției. Dezvoltarea competențelor de exprimare orală corectă, clară și expresivă în contexte academice și artistice. <i>Contexte de învățare:</i> formarea deprinderilor de pronunție și articulare corectă în exprimarea orală; valorificarea normelor ortoepice; explorarea mecanismelor aparatului articulator; formarea unei conduite lingvistice corecte și responsabile; valorificarea exercițiilor fonetice și de dicție. <i>Continuturi interdisciplinare:</i> studii de expresie a culturii și identității lingvistice, rolul limbii literare în viața socială și culturală – discurs public. (educație pentru societate, limbă și comunicare, educația personală); fonetica în acțiune: de la sunet la expresivitate scenică – studiu teatral (limbă și comunicare, mișcarea scenică, educația personală). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru cultură și valori: cultivarea exprimării literare corecte și valorizarea limbii române ca element al identității culturale; educația pentru sănătate: dezvoltarea aparatului fono-articulator și formarea deprinderilor de igienă vocală; educația pentru media și comunicare: exersarea comunicării orale eficiente, expresive și adaptate diferitelor contexte sociale și artistice. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> dicție; ortoepie; pronunție; articulare; comunicare orală; norme ortoepice; neconcordanță ortografie–ortoepie; diftongi, triftongi și hiat; analiză sincretică; expresivitate verbală; corectitudine lingvistică.	valorificând conștient tehnicile de dicție, articulare și emisie vocală. - utilizează autonom și expresiv normele ortoepice în comunicarea orală și în interpretarea artistică, integrând tehnicile artei vorbirii pentru obținerea unei exprimări clare, corecte și expresive.
--	---	---

Emisia vocală, expresivitatea și modelarea vocii. Capacitățile vocii, tehnici de dezvoltare. (13 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Conștientizarea vocii ca instrument artistic irepetabil; - Asigurarea disciplinei în controlul emisiei vocale; - Demonstrarea sensibilității estetice în expresivitatea personală.		
1.6 Aplicarea tehnicilor de emisie vocală în funcție de parametrii vocii, manifestând control și expresivitate. 1.7 Utilizarea variațiilor de intensitate, timbru și ritm diferențiat în vorbire, adaptând capacitățile vocii la mesajul artistic și la situația scenică.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Vocea umană ca instrument al comunicării și expresiei artistice. Particularități fiziologice și funcționale ale producerii sunetului vocal. Rolul vocii în comunicarea interpersonală și scenică. 2. Emisia vocală și impostarea vocii. Principii de impostare, plasare și proiecție a vocii. Analiza și valorificarea potențialului vocal individual. 3. Parametrii fundamentali ai vocii. Intensitatea și forța vocală, durata emisiei vocale, tonalitatea și timbrul vocii, rezonanța. Antrenarea intensității minime și maxime, șoaptă-strigăt. Valorificarea tonalității și timbrului în emisia vocală, vocii de cap, de piept, de burtă. Antrenarea duratei diferențiate în emisia vocală, a duratei lungi și scurte. Antrenarea forței vocale, puterea minimă și maximă. 4. Integrarea și valorificarea capacităților vocale în complex: coordonarea intensității, tonalității, timbrului, duratei și rezonanței; adaptarea vocii la contextul comunicativ și artistic; aplicarea tehnicilor vocale în emiterea expresivă a sunetului, cuvântului și textului artistic. Aplicarea tehnicilor emisiei vocale pe diferite tempouri și ritmuri. <i>Contexte de învățare:</i> explorarea mecanismelor de producere și susținere a vocii; dezvoltarea rezonanței și proiecției vocale; descoperirea și valorificarea potențialului vocal individual în contexte de comunicare și exprimare artistică; utilizarea vocii ca instrument de comunicare și creație scenică; cultivarea unei conduite vocale sănătoase și responsabile. <i>Continuturi interdisciplinare:</i> harta vocii umane - portofoliu audio. (arta vorbirii, biologie, fizică, muzică, educație digitală); vocea în ritm și expresie - recital interdisciplinar cu proiecție muzicală. (arta vorbirii, limbă și comunicare, muzică, coregrafie, mișcare scenică); vocea – instrument bio-fizic și artistic -	Elevul sau eleva: - identifică intensitatea, înălțimea, timbrul, durata și rezonanța în modele vocale audiate; - aplică tehnici de emisie vocală adecvate parametrilor solicitați, demonstrând control și expresivitate în exerciții scenice; - analizează relația dintre intenția mesajului și variațiile de intensitate, timbru și ritm într-un fragment interpretat; - adaptează intensitatea, timbrul și ritmul vocii la conținutul mesajului și la cerințele unei situații scenice date.

	proiect de cercetare cu expoziție multimedia.. (arta vorbirii, biologie, fizică, muzică, educație digital și media). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația emoțională: exprimarea emoțiilor prin variația tonalității, intensității și timbrului vocal – studiu de caz; educația pentru cultură și valori: analiza vocii ca mijloc de expresie artistică și culturală – portofoliu; educația digitală: vocea mea prin prisma tehnologiilor moderne de dezvoltare a expresivității scenice - înregistrare audio. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> structura vocii; emisie vocală; impostarea sunetului; tonalitate; timbru; intensitate; forță vocală; durată; expresivitate vocală; rezonanță.	
Unitatea de învățare nr. 4 Expresia artistică a cuvântului și logica vorbirii scenice. Funcția logică și artistică a vorbirii. (13 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Gândirea logică în exprimare, claritatea și coerența mesajului; - Implicarea emoțională în actul artistic; Creativitatea în interpretare și respectul pentru actul artistic public.		
2.1 Delimitarea accentului logic, analizând tehnici de interpretare artistică. 2.2 Integrarea accentului logic și al intonației în comunicarea scenică manifestând claritate și sensibilitate artistică. 2.3 Redarea conținutului textului prin utilizarea logicii vorbirii scenice, reieșind din specificul și stilistica materiei exersate.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Expresia artistică a cuvântului și logica vorbirii scenice. Funcția logică și artistică a vorbirii scenice. Dimensiunea logică și expresiv-artistică a comunicării orale: rolul mijloacelor prozodice în organizarea și transmiterea mesajului verbal. Accentul logic (culmea dinamică) în comunicarea orală: definire, funcții și criterii de identificare. Valorificarea accentului logic în funcție de contextul semantic, afectiv și comunicativ. Aplicarea a intonației corecte la comunicarea orală. Redarea a accentului logic al cuvântului/textului. 2. Intonația ca element fundamental al expresivității verbale: Componente, funcții și rol în structurarea discursului oral; modelarea tonului, ritmului și intensității vocale în raport cu semnele de punctuație și intenția comunicativă. Aplicarea și modelarea intonației în funcție de semnele de punctuație. 3. Pauza ca mijloc de organizare și expresivitate a discursului: Tipologia pauzelor (logice, psihologice și respiratorii), funcțiile acestora și aplicarea lor	Elevul sau eleva: - identifică accentul logic și explică rolul acestuia în transmiterea sensului unui enunț sau fragment; - delimitează unitățile de sens și marchează accentul logic în partitura unui text literar sau dramatic; - compară variante de intonare și stabilește efectul accentului logic asupra sensului comunicat; - integrează accentul logic și intonația într-o interpretare scenică, asigurând claritatea și expresivitatea mesajului;

	în lectura și interpretarea artistică a textului. Corelarea elementelor prozodice (accent, intonație, ritm și pauză) în realizarea unei comunicări orale coerente, expresive și convingătoare. 4. Particularități ale interpretării expresive în funcție de tipologia textului literar: Textul liric – predominanța expresiei afective și a sugestiei artistice; textul narativ – valorificarea dimensiunii descriptive și narrative; Interpretarea a mesajului narativ. Textul epic – evidențierea acțiunii, conflictului și relațiilor dintre personaje. Interpretarea a fabulei. Interpretarea a versurilor lirice. Interpretarea a textului epic. <i>Continuturi interdisciplinare:</i> mesaje de comunicare artistică și redare a emoțiilor, rolul intonației și al expresivității în comunicarea interpersonală și artistică - portofoliu reflexiv și/ sau atelier demonstrativ (arta vorbirii, limbă și comunicare, psihologie, arta actorului, educație pentru societate); texte literare interpretate în spațiul scenic, prin aplicarea accentului logic, a intonației și a pauzelor specifice comunicării artistice” - studii teatrale (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului). <i>Contexte de învățare:</i> explorarea accentului logic și al intonației în transmiterea sensului unui mesaj; identificarea și aplicarea regulilor citirii logice în texte diverse, exersând evidențierea ideilor principale prin accent logic, ritm și intonație adecvată; descoperirea valorii comunicative și artistice a pauzelor în discursul oral; analizarea structuri de comunicare care conțin negații, contraste și opoziții de sens, aplicând modele intonaționale adecvate pentru transmiterea corectă a mesajului. <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru cultură, valori și media: Logica vorbirii scenice - cheia unei comunicări eficiente” – prezentarea publică a unui mesaj vorbit sau înregistrat audio/ vizual; educația emoțională: Emoția din spatele cuvintelor – exprimarea stărilor afective prin interpretarea textelor lirice, narrative și epice – atelier de lectură; educația pentru cultură și valori: Valorile morale și culturale reflectate în fabule, texte narrative și opere epice – interpretarea logică și expresivă a mesajului artistic – recital artistic.	- analizează structura logică și particularitățile stilistice ale unui text liric, narativ sau epic; - redă conținutul textului prin accent, intonație, ritm și pauze adecvate tipologiei și stilului acestuia.
--	---	--

	<i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> citire logică; accent logic; intonație; pauză logică; pauză psihologică; negație logică; contrapunere verbală; expresivitate verbală; text liric; text narativ; text epic; culmea dinamică.	
Unitatea de învățare nr. 5 Comunicarea artistică, construcția discursului scenic și creativitatea verbală. (12 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Autenticitatea expresiei artistice și responsabilitatea comunicării scenice; - Creativitatea verbală și imaginația; - Disciplina și autocontrolul artistic.		
3.1 Construirea acțiunii verbale pe baza textului manifestând coerență și intenționalitate artistică. 3.2 Interpretarea expresivă a textului literar în contexte scenice, manifestând creativitate și implicare. 3.3 Valorificarea resurselor lingvistice și expresive în elaborarea unor discursuri originale, sugestive și dinamice, manifestând responsabilitate și implicare. 3.4 Automanifestarea publică prin gestionarea și autocontrolul conștient al respirației, vocii, dicției și comunicării verbale, evaluând propriul nivel de dezvoltare pentru construirea și	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Interpretarea artistică a textului: claritatea, fluența și cadența vorbirii ca indicatori ai competenței comunicative scenice. Strategii de prevenire și remediere a disfuncționalităților de exprimare orală (cacofonii, ezitări, blocaje verbale) în raport cu intenția artistică și comunicativă. Stabilirea și crearea acțiunii verbale. 2. Atenția ca proces psihic fundamental în activitatea scenică: concentrare, distribuire și mobilitate a atenției; dezvoltarea atenției auditive, vizuale și selective în procesul de comunicare și interpretare artistică. 3. Procesul de construire a personajului scenic și de elaborare a produsului artistic: analiza operei literare și dramatice, identificarea temei, a ideii centrale, a conflictului și a evenimentului determinant; elaborarea partiturii logice și emoționale a textului; dezvoltarea viziunii imaginative și a reprezentărilor interioare (vizualizare scenică). Elaborarea și creare produsului artistic. Selectarea materialului literar, a operei dramatice. Analiza textului: temă, idee, eveniment central. Analiza structurii compoziționale, logica și succesiunea evenimentelor. Determinarea evenimentului central. Stabilirea stărilor interioare ale personajelor. Determinarea și analiza partiturii logice a textului. Formularea temei și a scopului. Crearea ecranizării interioare a textului,	Elevul sau eleva: - determină tema, ideea, scopul și evenimentul central al textului propus pentru interpretare; - construiește acțiunea verbală a unui fragment, corelând intenția scenică, succesiunea ideilor și relația cu receptorul; - selectează mijloacele vocale și nonverbale potrivite sensului și atmosferei unui text literar; - interpretează expresiv un text literar, integrând respirația, dicția, vocea, logica vorbirii și prezența scenică; - organizează ideile unui discurs original în raport cu tema, scopul, publicul și contextul artistic; - elaborează și susține un discurs original, utilizând resurse lingvistice și expresive care

interpretarea expresivă a discursului scenic.	stabilirea relației dintre emoție și rostire. Integrarea stărilor psiho-emoționale, utilizând materia studiată, încadrarea în tipaje de interpretare creativă a textelor literare prin procedeele culturii comunicării verbale (orale) în cooperare cu grupul de apartenență. 4. Acțiunea verbală ca mijloc de realizare a intenției scenice și de influențare a receptorului; funcțiile expresive, persuasive și relaționale ale discursului artistic. Dezvoltarea atenției scenice. Educarea ținutei scenice. Ținuta scenică și prezența artistică a interpretului: elemente de expresivitate corporală, conduită scenică și comunicare verbală și nonverbală în relația actor–partener–public. Tracul scenic ca fenomen psiho-fiziologic al performanței artistice: cauze, manifestări și mecanisme de autoreglare; tehnici de gestionare a emoțiilor și valorificarea energiei emoționale în actul creator. Evitarea tracului scenic. <i>Contexte de învățare:</i> explorarea mecanismelor de receptare și transmitere a mesajului artistic; dezvoltarea capacității de creare și asumare a personajului scenic; formarea unei prezențe scenice conștiente și expresive; gestionarea emoțiilor și a tracului scenic; construirea relației actor–personaj–public. <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> aplicații de evitare a tracului scenic și demonstrării a emoției creatoare – transformarea emoțiilor în expresie artistică - jurnal reflexiv, atelier. (arta vorbirii, arta actorului, limbă și comunicare, biologie, dezvoltarea personală, educația fizică); studii Arta cuvântului viu – calea textului literar spre scenă prin expresie, muzică și mișcare – minispectacol, prezentare publică. (arta vorbirii, arta actorului, limba și literatura română, educație muzicală, coregrafie, arte vizuale, educație pentru societate, psihologie, tehnologii informaționale). <i>Temă cross-curriculară:</i> Eu și sănătatea aparatului fono-respirator – decizii, resurse și responsabilitate într-o lume în schimbare (în colaborare cu limba și literatura română, biologie, TIC, dezvoltare personală, EPS, psihologie, fizica).	asigură coerența, dinamismul și impactul mesajului; - aplică tehnici de autoreglare a respirației, vocii, dicției și emoțiilor înaintea și în timpul unei prezentări publice; - evaluează propria interpretare pe baza unor criterii date și formulează două măsuri concrete de îmbunătățire.
--	---	---

	<i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru cultură și valori: Arta comunicării scenice – expresie a culturii, clarității și structurii textului artistic” – spectacol scurt sau studii teatrale prezentate public. Educația pentru media și comunicare: Mesajul scenic eficient – acțiunea verbală, atenția și prezența actorului în comunicare” – jurnal reflexiv, atelier de interpretare publică; educația pentru sănătate și stare de bine Tracul scenic și emoția artistică – transformarea tensiunii interioare în expresivitate creativă – performance video, spectacol scurt. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> comunicare artistică; comunicarea verbală, non-verbală; expresivitate scenic; claritate și cadență; trac scenic; acțiune verbală; prezență scenic; atenție scenic; analiză de text; partitură logică; emoția scenică și rostirea adecvată.	
--	---	--

Unități de competență	Unități de conținut	Rezultate ale învățării
CLASA a XI-a		
Unitatea de învățare nr. 1 Studiul respirației artistice. Funcționalitatea aparatului fono-respirator. (14 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Autocontrolul și gestionarea resurselor corporale și vocale; - Adaptabilitatea la diferite contexte scenice; - Responsabilitatea în comunicarea artistică; - Conștientizarea relației cu spațiul și partenerul scenic.		
1.1 Implementarea tehnicilor avansate de respirație artistică în situații scenice variate, manifestând autocontrol și rezistență. 1.2 Integrarea respirației cu emisia vocală și mișcarea scenică manifestând expresivitate și control.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Respirația: fundamente fiziologice și aplicative ale tehnicii de respirație paradoxală în dezvoltarea capacităților fono-respiratorii ale interpretului scenic (tehnica A. Strelnicova). Respirația conștientă cu emiterea sunetelor/textelor pe fondal muzical în diverse tempo-ritmuri, interpretate în cooperare cu colegii grupului de apartenență. Optimizarea coordonării respirator-articulatorii prin tehnici de rostire posterioară a cuvântului și gestionarea fluxului aerian în comunicarea scenică. 2. Mecanismele respiratorii și emisia vocală. Strategii de dezvoltare a eficienței și rezistenței vocale. Adaptarea funcției respiratorii la solicitările dinamice ale mișcării scenice. Metode de antrenament pentru controlul respirației în condiții de efort. 3. Respirația „paradoxală” Antrenarea tehnicii respirației „paradoxale”. Principii de aplicare a tehnicilor respirației „paradoxale”. Aplicarea tehnicii respirației „paradoxale” în acțiune. 4. Tehnica rostirii cuvintelor „în spate” prin intermediul procesului fono-respirator. Antrenarea rostirii cuvintelor „în spate”, respirând corect.	Elevul sau eleva: - analizează efectele tehnicilor avansate de respirație asupra susținerii vocii în sarcini scenice variate; - aplică tehnici avansate de respirație în exerciții vocale și secvențe scenice, adaptând respirația la durată, intensitatea și cerințele expresive ale comunicării scenice; - implementează tehnici avansate de respirație în secvențe scenice cu durată și intensitate diferite, menținând controlul și rezistența; - stabilește raportul funcțional dintre respirație, emisie vocală și mișcare într-o secvență scenică; - integrează respirația, vocea și mișcarea într-un studiu scenic, fără pierderea clarității și a expresivității.

	5. Coordonarea funcțională și sincronizarea respirator-vocală în activitățile scenice. Dezvoltarea competențelor de sincronizare respirator-vocală în activitățile scenice individuale și de grup prin coordonare funcțională. Improvizarea scenică în procesul de antrenare a aparatului fono-respirator. <i>Contexte de învățare:</i> producerea sunetului și susținerea efortului vocal; rostirea unor texte utilizând tehnica „cuvântului în spate”, urmărind direcționarea fluxului de aer și activarea rezonatoarelor natural; menținerea unei respirații controlate în condiții de efort fizic moderat. <i>Continuturi interdisciplinare:</i> studiul respirației în mișcare în viața cotidiană și în prezentarea scenică; delimitarea fundamentul stării de bine și a expresivității artistice – proiect, atelier de demonstrare a respirației corecte (arta vorbirii, mișcarea scenică, biologia, dezvoltarea personală); aplicații de sincronizare a armoniei dintre suflu și voce în expresia artistică – minispectacol prezentat public sau înregistrat video (arta vorbirii, arta actorului, muzica, mișcarea scenică, educația social, limbă și comunicare). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru sănătate: Respirația corectă – fundamentul unei voci sănătoase și expresive – ghid practice de exersare a respirației conștiente; educația pentru cultură și valori: Vocea emoțiilor – respirația și expresia afectivă în comunicarea artistică – proiect, studiu de caz; educația emoțională și pentru dezvoltare personală: Armonia interioară – psihoemoții și expresia corporală în comunicarea artistică – atelier practic. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> respirație paradoxală; respirație conștientă; emisie vocală; rostire „în spate”; coordonare respirație-mișcare; respirație ritmică; performance vocal.	
--	--	--

Unitatea de învățare nr. 2 Dicția și expresivitatea vorbirii, coordonarea dicției cu mișcare și sarcina scenică. (16 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Flexibilitatea în exprimarea verbală; - Perseverența în perfecționarea tehnicii vorbirii scenice; - Sensibilitatea față de nuanțele expresive ale limbajului oral; - Responsabilitatea față de mesajul transmis.		
1.3 Perfecționarea dicției în condiții variate de tempo și efort manifestând flexibilitate și control. 1.4 Adaptarea expresivității vorbirii la situații scenice manifestând sensibilitate artistică. 1.5 Utilizarea dicției în construcția mesajului scenic manifestând claritate și responsabilitate comunicativă.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Dicția și articulația. Fundamentele fonetice și funcționale ale dicției în formarea culturii comunicării scenice. Aplicarea normelor ortoepice în realizarea unui discurs scenic coerent, clar și expresiv. 2. Aparatului fono-respirator în comunicarea orală. Strategii de optimizare a vorbirii scenice prin exerciții complexe de articulare, respirație și proiecție vocală. Stabilirea limitelor personale în procesul de comunicare orală. Aplicarea tehnicilor de articulație și comunicare orală în concordanță cu respirația conștientă, „paradoxală”, „în spate”. 3. Procese articulatorii, fonatorii și respiratorii în comunicarea orală. Coordonarea proceselor respiratorii, articulatorii și fonatorii în dezvoltarea competențelor de vorbire expresivă. Stăpânirea și schimbarea tempo-ritmului. 4. Variația ritmică și fizică în procesul de redare a stărilor psiho-emoționale emoție. Rolul dicției în valorificarea sarcinii scenice și în susținerea intenției comunicative a interpretului. Antrenarea competențelor de articulare și pronunție prin modificarea progresivă a tempo-ritmului discursului și a gradului sporit de efort fizic. 5. Relația dintre dicție și sarcina scenică în construirea și transmiterea intenției artistice prin discurs. Manifestarea dicției și respirației coerente în comunicarea scenică individuală și cooperatistă (în grup). Aplicarea elementelor de lăți-motiv musical și mișcare/ deplasare scenică.	Elevul sau eleva: - diagnostichează dificultățile proprii de articulare manifestate la schimbarea tempoului sau în condiții de efort; - aplică tehnici de articulare în exerciții și secvențe de vorbire cu tempouri variate și niveluri diferite de efort, menținând claritatea și precizia pronunției; - rostește texte cu dificultate sporită în tempouri și condiții de efort diferite, păstrând precizia articulării; - analizează cerințele expresive ale unor situații scenice contrastante și selectează mijloacele vocale și de dicție adecvate pentru transmiterea clară și expresivă a mesajului; - aplică mijloace vocale și tehnici de dicție în exerciții și secvențe scenice, experimentând variații de intonație, ritm, intensitate, timbru

	<i>Contexte de învățare:</i> identificarea impactului dicției asupra receptării mesajului artistic prin analiza înregistrărilor audio cu diferite niveluri de claritate a pronunției; interpretarea fragmentelor literare cu respectarea normelor ortoepice; adaptarea tempo-ritmului și a respirației la diverse intenții comunicative. <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> studii de manifestare a dicției în mișcare, expresivitate vocală, respirație și acțiune scenică – performance audio-vizual (arta vorbirii, arta actorului, muzica, mișcarea scenică, educația socială, limbă și comunicare, educația media); aplicații de schimbare a ritmului vorbirii – între tehnică, emoție și expresie artistică” – proiect, atelier practic (arta vorbirii, arta actorului, educația fizică, mișcarea scenică, muzica, limbă și comunicare, biologie); discursul scenic integrator cu elemente ale respirației, dicției, mișcării scenice pe leitmotiv muzical – minispectacolul colectiv (arta vorbirii, arta actorului, muzica, mișcarea scenică, educația socială, limbă și comunicare). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru sănătate: Dicția și respirația corectă – baza sănătății vocale și a expresivității scenice – ghid practice de exersare; educația pentru cultură și valori: Cuvinte care ne înalță – expresia culturii comunicării prin arta vorbirii - discurs scenic/ public; educația pentru pace: Vocea păcii comunicarea scenică în spiritul păcii și al respectului reciproc – studiu teatral, prezentare publică. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> ortoepie și ortografie; dinamica vorbirii; acțiune verbală; tempo-ritm verbal; expresivitate vocală; emoție scenică; interpretare scenică în cooperare; lăți-motiv muzical.	și articulare în raport cu intenția personajului; - adaptează intonația, ritmul, intensitatea, timbrul și dicția la intenția personajului și la contextul scenic, asigurând claritatea, expresivitatea și eficiența comunicării scenice; - argumentează rolul dicției în clarificarea sensului și în receptarea mesajului scenic; - utilizează dicția ca mijloc expresiv în construirea și transmiterea unui mesaj scenic coerent.
Unitatea de învățare nr. 3 Emisia vocală, expresivitatea și modelarea vocii, mobilitatea, schimbul de tempo-ritm. (13 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Autodisciplină în antrenamentul vocal și a sănătății vocii; - Încrederea în propriile capacități expresive; - Capacitatea de adaptare vocală la sarcina scenică.		
1.6 Aplicarea tehnicilor de proiecție și control vocal în exerciții scenice,	Concepte fundamentale și teme aplicative:	Elevul sau eleva:

manifestând siguranță, expresivitate și dezvoltare personală conștientă. 1.7 Exprimarea capacităților vocii adaptând înălțimea sunetului, intensitatea și mobilitatea aparatului fonator la cerințele situației scenice prin flexibilitate și sensibilitate artistică.	1. Vocea. Igiena vocală și menținerea sănătății aparatului fonator. Structura aparatului de vorbire. Identificarea componentelor aparatului fonator și al principiilor de funcționalitate individuale. Fundamentele igienei vocale și ale sănătății aparatului fonator. Tehnici de dezvoltare a performanței comunicative și artistice, 2. Identificarea și consolidare a centrului de rezonanță vocală. Registrele vocale, particularitățile acustice și funcționale în dezvoltarea expresivității interpretative. Identificarea și consolidarea centrului de rezonanță vocală în procesul de formare a vocii scenice. Fortificarea centrului vocii, stabilirea centrului vocii vorbite. 3. Volumul, proiecția și expresivitatea vocii în procesul de comunicare scenică. Extensia ambitusului vocal și optimizarea mecanismelor de proiecție sonoră prin vocaliză, întinderea vocii, vocalize, dezvoltarea capacității de proiecție a sunetului. Tehnici de control al volumului, proiecției și expresivității vocale în discursul artistic. Extinderea ambitusului vocal și dezvoltarea capacității de proiecție sonoră. Demonstrarea capacităților vocii. 4. Corelarea respirației, rezonanței și emisiei vocale pentru eficientizarea comunicării scenice. Antrenarea registrelor vocale și valorificarea lor în comunicarea scenică. Manifestarea capacităților vocii în interpretarea partiturii scenice. <i>Contexte de învățare:</i> investigarea modului de funcționare a aparatului fonator și identificarea factorilor care influențează sănătatea și performanța vocală; explorarea posibilităților de rezonanță a propriei voci prin exerciții de vocalizare și identificare a zonei optime de emisie, susținere a sunetului; interpretarea unui text utilizând conștient diferite registre și nuanțe vocale. <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> studii de armonizare a respirației, expresiei și performanței scenice” – proiect, atelier practice (arta vorbirii, arta actorului, muzica, mișcarea scenică, educația socială, limbă și comunicare, psihologie, muzică); proiecție audio-vizuală, călătorie imaginară spre expresivitatea și sănătatea vocală – studiu de caz (arta vorbirii, biologie, fizică, dezvoltare	- compară tehnici de rezonanță și proiecție vocală și apreciază adecvarea lor la spațiul scenic; - aplică tehnici de proiecție și control vocal într-un spațiu dat, asigurând audibilitatea fără suprasolicitare; - explorează limitele funcționale ale înălțimii, intensității și mobilității propriei voci în exerciții controlate; - aplică tehnici de control și variație vocală în exerciții și secvențe scenice, ajustând înălțimea, intensitatea și mobilitatea vocii în funcție de cerințele expresive; - modelează parametrii vocii în raport cu situația scenică, păstrând naturalețea și coerența interpretării.
--	--	--

	personală, limbă și comunicare, educația digital și media); expresii vocale prin ritm, rezonanță și emoție – jurnal de personaj, înregistrarea vocii audio (arta vorbirii, arta actorului, muzica, mișcarea scenică, educația socială, limbă și comunicare, psihologie, educația pentru sănătate). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru valori culturale: Sensibilitatea artistică și aprecierea valorilor culturale prin utilizarea expresivă și corectă a limbii vorbite – proiect de grup; educația pentru media: Emisia vocală în schițe radiofonice – minispctacole audio; educația pentru egalitate și incluziune: Spune ce gândești – vocea ta contează – discurs public, atelier artistic. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> igiena aparatului de vorbire; proiecția sunetului; proiecția vocii; vocaliză; ambitusul vocii; rezonanța și rezonatorul vocal; amplificarea naturală a sunetului; direcționarea sunetului.	
Unitatea de învățare nr. 4 Expresia artistică a cuvântului și logica vorbirii scenice. Interpretarea artistică și logică a versurilor și a textului publicistic. (13 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Gândirea critică în analiza textului; - Creativitatea în construcția interpretării; - Responsabilitatea artistică în prezentarea publică; - Deschiderea către diversitatea stilurilor expresive.		
2.1 Analizarea textelor poetice și publicistice din perspectiva expresiei scenice, aplicând gândire critică și consecutivitate. 2.2 Construirea partiturii scenice a textului demonstrând coerență și intenționalitate artistică. 2.3 Perceperea stilului de creare rolului în baza textelor de diferite tipuri, demonstrând tehnici și abilități de interpretare diverse.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Interpretarea artistică și analiza prozodică a textului liric în procesul dezvoltării expresivității scenice. Pincipiile structurării și organizării discursului poetic. Specificul expresiv și interpretativ al produsului poetic: versul liric, versul alb, oda. Piciorul metric, structuri metrice binare, ternare și rolul lor în configurarea ritmului poetic. Formele artistice și semantice ale pauzei în construcția discursului liric; 2. Interpretarea expresivă a textului publicistic în comunicarea scenic. Criterii de selecție și contextualizare a textelor publicistice în funcție de intenția comunicativă. Studiul universului creator și al particularităților stilistice ale autorului. Analiza logică, semantică și structurală a discursului publicistic.	Elevul sau eleva: - compară structura, limbajul și intenția comunicativă a unui text poetic și a unui text publicistic; - analizează partitura logică și expresivă a textului, argumentând opțiunile de interpretare scenică; - analiază unitățile de sens, accentele, pauzele și schimbările de intenție din text; - construiește partitura scenică a textului, corelând mijloacele

2.4 Interpretarea expresivă a textului în contexte performative manifestând creativitate și responsabilitate artistică.	3. Modelarea comunicării scenice prin interpretarea expresivă a textului descriptive: Stiluri și forme de interpretare scenică a textului descriptiv. Schimbarea intonației în funcție de mesajul autorului și intenția scenică. 4. Partitura interpretativă prin identificarea centrelor de interes și a accentelor logice. Modificarea ritmului, tonului, intensității și accentului logic în dependență de tipul textului. Integrarea competențelor de interpretare scenică a textului prin intermediul accentului logic, determinarea temei, ideii dominante și a obiectivelor comunicative ale interpretului. Respectarea modelului stilistic al autorului în procesul interpretării scenice. Strategii și tehnici de lectură, memorare și interpretare a textelor literare/ dramaturgice în conformitate cu particularitățile prozodice și stilistice ale acestora. Valorificarea ritmului în actul interpretativ. <i>Contexte de învățare:</i> explorarea textului poetic și modului în care influențează expresivitatea și receptarea mesajului artistic; experimentarea diverse modalități de lectură și memorare a poeziei, observând influența ritmului, intonației și pauzei asupra expresivității interpretării; analizarea textelor publicistice din presa scrisă și aplicarea formei de interpretare verbală orală; explorarea modalităților de transformare a descrierii literare într-un act de comunicare scenică expresivă. <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> aplicații de redare a ritmului cuvântului poetic – de la versificație la interpretare artistică – minispectacole, recital artistic (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, muzică, dezvoltare personală); textul publicistic între analiză și comunicare – articol, revistă sau jurnal audio-vizual (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, educație digitală și media); comunicare scenică, forumul oratorilor juniori – discurs public, podcast (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, educație pentru societate, educație digitală și media). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru cultură și valori: Patrimoniul cultural în vers și poezie – minispectacol poetic; educația media: Vocea informației – lectura critică și interpretarea textului publicistic – articol, interviu audio;	prozodice cu evoluția ideii și a acțiunii verbale; - distinge particularitățile stilistice și cerințele de interpretare ale textelor poetice, publicistice și dramatice; - analizează structura, stilul și intențiile expresive ale textului, corelând particularitățile acestuia cu cerințele de interpretare și cu posibilitățile de construire a rolului; - selectează și aplică tehnici de creare a rolului adecvate tipului de text și convenției scenice; - proiectează o variantă de interpretare, motivând alegerea mijloacelor vocale, corporale și relaționale; - interpretează expresiv textul într-un context performativ, adaptându-se spațiului, partenerului și publicului.
--	--	---

	educația pentru democrație și cetățenie activă: Discursul public – comunicarea responsabilă în societate –discurs public, interviu, podcast. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> versificație; vers alb; picior metric; ritm poetic; pauză poetică; text descriptive; lectură expresivă; text publicistic; partitură logică; determinare temă și scop; compunere autonomă; comunicare sincronă; discurs public; oratorie, podcast.	
Unitatea de învățare nr. 5 Comunicarea artistică, construcția discursului scenic și creativitatea verbală. Comunicarea verbală, nonverbal și informală. (12 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Expresivitatea artistică autentică; - Originalitatea exprimării scenice; - Asumarea responsabilă a mesajului artistic; - Veridicitatea și naturalețea exprimării artistice.		
3.1 Adaptarea comunicării verbale și nonverbale la spațiul scenic manifestând coerență și prezență scenică. 3.2 Cultivarea exprimării coerente în discursul scenic asumat, adaptând mesajului și ideea acestuia la contextul artistic. 3.3 Organizarea logică și expresivă a discursului, asigurând transmiterea clară și convingătoare a mesajului artistic. 3.4 Construirea creativă a discursului scenic în interacțiunea artistică, valorificând imaginația, spontaneitatea, mijloacele expresive	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Tipuri de comunicare scenică/ publică. Comunicare verbală. Tipologia comunicării verbale. Funcții, forme și stiluri de comunicare verbală. Organizarea și valorificarea poziției interpretului în structura spațiului scenic (avanscenă, prim-plan, plan secund și fondal). Comunicarea eficientă și codul de etică profesională în spațiul scenic. Comunicarea spontană în activități teatrale și jocurile de improvizație. 2. Comunicarea nonverbală: aplicarea tehnicilor de comunicare non-verbală și vizuală: elemente de expresivitate corporală în transmiterea mesajului artistic; postura, gestul, mimica și mișcarea în comunicarea nonverbală; comunicarea vizuală și expresia facială în construcția mesajului scenic. 3. Comunicarea informală în corelare cu produsul scenic teatral: particularitățile comunicării informale în relațiile interpersonale și în activitatea de grup. Strategii de interacțiune și cooperare prin comunicare informală, ascultarea activă și acțiunea verbală. Valorificarea comunicării informale în	Elevul sau eleva: - analizează influența distanței, poziției, orientării corporale și volumului vocal asupra receptării mesajului; - adaptează comunicarea verbală și nonverbală la dimensiunea spațiului și la relația cu partenerul scenic și publicul; - structurează mesajul scenic în secvențe logice, raportate la ideea centrală și la scopul comunicării; - susține coerent un discurs scenic asumat, adaptând limbajul și expresivitatea la contextul artistic; - elaborează schema logică și partitura expresivă a unui discurs, selectând argumentele și accentele relevante;

și o comunicare responsabilă, colaborativă și empatică în colaborarea cu interlocutorul.	procesul de creație și colaborare scenic (comunicare spontană, improvizația, coeziunea grupului de apartenență). 4. Coerența comunicării scenice. Antrenarea a comunicării verbale orale în diverse dimensiuni și parametri scenici. Antrenarea a tehnicilor de dezvoltare a încrederii și coeziunii grupului prin interacțiuni informale. Crearea produsului artistic în baza unui text cu înregistrare audio-vizuală. Personificarea și transmiterea emoției. Corelarea ținutei scenice cu statutul personajului. Intercalarea produsului artistic verbal cu coloana sonoră și mizanscena. Cooperarea scenică, asigurarea parteneriatului constructiv și empatic. Înregistrarea și prezentarea publică a studiilor prin încadrare în tipaje de interpretare creativă a textelor literare, aplicând procedeele culturii comunicării verbale (orale), nonverbale și informale sub formă de interviu, podcast, știre. <i>Contexte de învățare:</i> experimentarea combinării comunicării verbale cu exprimarea corporală și descoperă modul în care mesajele pot fi transmise; jocuri teatrale care presupun colaborare, negociere și rezolvarea unor sarcini artistice comune; jocuri de improvizație în care se creează produse artistice media. <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> comunicări verbale și nonverbale în spațiul scenic – spectacol-atelier (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, Educație pentru societate, Educație digitală și media); studii de redare a emoției prin voce și imagine nonverbală în produsul artistic – work-shop, minispectacol, recital artistic, arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, dezvoltarea personală, psihologie, educație digitală și media); știrea, interviul sau podcastul ca formă de comunicare artistică – jurnal audio-vizual, podcast (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, Educație pentru societate, Educație digitală și media). <i>Temă cross-curriculară:</i> Profilul social, economic și cultural al unei țări: Granițe între oameni, comunicare, state și idei – în colaborare cu disciplinele Geografie, Limba și literatura română, Literatura universală, TIC, Arte, EPS. <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru pace și dialog intercultural: Artă dialogului prin comunicarea scenică în spiritul păcii și al respectului reciproc –	- exersează susținerea discursului, valorificând accentul, intonația, pauza, ritmul și gestul în concordanță cu structura logică și intenția comunicativă; - prezintă un discurs clar și convingător, utilizând coerent accentul, intonația, pauza, ritmul și gestul; - generează variante de replică și acțiune verbală în situații de improvizație, respectând tema și relația scenică; - construiește spontan un discurs scenic în dialog cu partenerul, menținând coerența, empatia și intenția artistică; - demonstrează capacitatea de a adapta replica, intenția verbală și reacția scenică la intervențiile partenerului, menținând coerența situației și relația scenică.
---	---	--

	comunicare verbală publică (scrisă și orală); educația pentru egalitate și incluziune: Arta integrării. Emoția care comunică – expresia verbală și nonverbală în arta interpretării” – studii teatrale, spectacol social; educația digitală și media: Dincolo de rampă. De la scenă la ecran – comunicarea artistică în era digitală – podcast, jurnal audio-vizual, recital artistic performance. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> comunicare verbală; comunicare nonverbal; comunicare informală; limbaj corporal; comunicare vizuală; spațiu scenic; avanscenă; mizanscenă; partener scenic; context și subtext; personificare; expresivitate corporală; produs audio-vizual: interviu, podcast, știre; comunicare audio-vizuală.	
--	--	--

Unități de competență	Unități de conținut	Rezultate ale învățării
CLASA a XII-a		
Unitatea de învățare nr. 1		
Studiul respirației artistice. Strategii și tehnici avansate de dezvoltare a aparatului fono-respirator. (14 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Maturitatea în gestionarea emoției și a comunicării; - Responsabilitatea față de actul artistic și public; - Autonomia în utilizarea tehnicilor vocale; - Conștientizarea impactului comunicării scenice.		
1.1 Gestionarea respirației în contexte scenice complexe manifestând autocontrol și maturitate artistică. 1.2 Integrarea respirației, vocii și emoției în exprimarea artistică manifestând autenticitate.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Strategii și tehnici avansate de dezvoltare a aparatului fono-respirator. Respirația sonorizată și controlul respirator în condiții de efort fizic. Aplicarea a tehnicilor de respirație sonorizată în situații de efort fizic moderat. 2. Respirația costal-diafragmatică și rolul acesteia în dezvoltarea performanței vocale. Dezvoltarea capacității respiratorii și a rezistenței funcționale a interpretului. Utilizare a respirației costo-diafragmatice pentru optimizarea emisiei vocale. Dezvoltarea a capacității respiratorii prin activități de control al inspirației și expirației.	Elevul sau eleva: - evaluează solicitările respiratorii ale unei secvențe scenice complexe și stabilește strategia de susținere a vocii; - aplică strategii de susținere respiratorie în secvențe scenice complexe, ajustând respirația în funcție de durata, mișcarea și schimbările de tempo ale interpretării;

	3. Tempo-ritmul respirator și sincronizarea funcțională a respirației în activitatea scenică. Adaptare a respirației la diferite tempo-ritmuri ale acțiunii scenice. Utilizare a respirației corecte, benefice sănătății individuale în interpretarea mesajului scenic. 4. Mecanisme respiratorii și fonatorii implicate în producerea și susținerea sunetului vocal. Coordonarea a proceselor respiratorii și fonatorii în emiterea sunetelor și a discursului verbal. Integrarea a respirației, vorbirii și mișcării în realizarea unui studiu scenic expresiv și sănătos din punct de vedere vocal. 5. Corelarea respirației, emisiei vocale și mișcării scenice. Relația dintre respirație, voce și mișcare în construcția expresivității scenice. Consolidarea mobilității diafragmatice și toracice necesare susținerii vocii în sarcina de efort fizic moderat și sporit. <i>Contexte de învățare:</i> menținerea controlul fluxului respirator și al emisiei vocale; aplicarea tehnicilor de respirație sonorizată în timpul mersului, schimbărilor de direcție și al rostirii unor texte; adaptarea respirației la tempo-uri diferite și sincronizarea acestora; integrarea respirației, vocii și expresiei corporale într-o activitate artistică unitară. <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> aplicații de respirație costo-diafragmatică în combinație cu expresivitate verbală și muzicală în prezentarea publică” – ghid practice de utilizare a leitmotivului musical în combinație cu mișcarea scenică și tehnicile respiratorii (arta vorbirii, muzica, arta actorului, mișcarea scenică, biologie, dezvoltarea personală, educația fizică); disput, atelier practic de valorificare a armoniei între trup și suflet (arta vorbirii, arta actorului, mișcarea scenică, biologie, dezvoltarea personală, psihologie); campanie publică, de actualizare a respirației corecte și comunicării eficiente (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, biologie, dezvoltarea personală, Educație pentru societate). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru sănătate și starea de bine: Respirația sănătoasă – fundamentul vocii, al comunicării și al stării de bine; educația emoțională și pentru dezvoltare personală: Respir, mă concentrez, mă exprim – respirația ca instrument al echilibrului emoțional – flash-mob; educația pentru	- gestionează autonom respirația în interpretări de durată, cu mișcare și schimbări de tempo, menținând stabilitatea vocală; - analizează modul în care respirația și parametrii vocii susțin starea și intenția personajului; - integrează respirația, vocea și emoția într-o interpretare coerentă, credibilă și adecvată situației scenice.
--	--	---

	cultură și valori: Arta respirației – de la tehnică vocală la expresie culturală și scenică” – studii scenice, prezentare publică. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> aparat fonorespirator; respirație sonorizată; tempo-ritm respirator; suflu; suport respirator; respirație costal-diafragmatică; volum respirator; capacitate respiratorie; diafragmă; relația respirație-vorbire-mișcare.	
Unitatea de învățare nr. 2 Dicția și expresivitatea vorbirii. Perfecționarea motricității aparatului de vorbire. (16 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Rafinarea expresiei verbale și adaptarea limbajului la rol și context; - Creativitatea în construcția discursului scenic; - Responsabilitatea și exigența față de propria performanță.		
1.3 Perfecționarea dicției în contexte scenice complexe manifestând precizie și expresivitate. 1.4 Adaptarea vorbirii la tipologia personajului evocând creativitate și flexibilitate. 1.5 Utilizarea expresivă a vorbirii în construcția rolului manifestând coerență artistică.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Claritatea articulării în comunicarea scenică. Pronunțarea finalităților de cuvânt și a grupurilor fonetice complexe în vederea optimizării dicției scenice; identificarea și valorificarea caracterelor de vorbire în funcție de intenția comunicativă și contextul scenic. 2. Perfecționarea motricității și funcționalității aparatului fono-articulator. Apertura vocală: funcțiile articulatorii și expresive ale aperturii în producerea și modelarea sunetului verbal. Tehnici de reunoaștere și antrenare a aperturii vocale. 3. Particularitățile fonetice ale limbii române. Ortoepia, strategii de interpretare orală corectă a textelor literare Identificarea și diferențierea diftongilor. Identificarea și diferențierea triftongilor. Hiatului în comunicarea orală expresivă. Tehnici de recunoaștere și interpretare a cuvintelor cu diftongi, triftongi și hiat. 4. Explorarea parametrilor expresivi ai vorbirii și a rolului acestora în caracterizarea scenică, coordonarea verbo-motrică. Relația dintre exprimarea verbală și acțiunea fizică în construcția personajului și comportamentului scenic. Dezvoltarea fluentei și preciziei articulatorii prin	Elevul sau eleva: - evaluează propria dicție în înregistrări și identifică dificultățile care reduc precizia sau expresivitatea mesajului; - aplică tehnici de corectare și perfecționare a dicției în exerciții și texte de dificultate progresivă, adaptând articularea la variații de tempo, mișcare și intensitate; - utilizează o dicție precisă și flexibilă în texte complexe, în condiții de tempo, mișcare și intensitate variate; - deduce particularitățile vorbirii personajului din datele textului, statutul, scopul și relațiile sale; - creează o manieră de vorbire distinctă pentru personaj, adaptând timbrul, ritmul, accentul și

	exerciții de vorbire ritmată. Antrenamentul pentru sunetul final în cuvânt și grupurile de consoane alăturate. 5. Integrarea vorbirii și a acțiunii fizice în realizarea expresiei artistice scenice. Corelarea tehnicilor vorbirii scenice. Distingerea și antrenarea diftongilor, triftongilor, hiatului. Menținerea tempo-ritmului vorbirii în procesul de rostire ortoepică. Aplicarea tehnicilor de vorbire în redarea caracterelor diversificate. Fixarea și demonstrarea perfecțiunilor dicției, pronunție, ortoepie, respirație, emisie vocală, comunicare individuală și în cooperare, inserând laitmotiv muzical și elemente de mișcare scenică. <i>Contexte de învățare:</i> dezvoltarea motricității aparatului de vorbire, utilizând tehnicile progresive ale dicției; pronunțarea corectă a structurilor fonetice ale limbii române, articulând cuvinte cu diftongi, triftongi și hiat; perfecționarea dicției prin controlul aperturii și al finalităților de cuvânt, explorând funcțiile aperturii și pronunțarea clară a finalităților de cuvânt, a grupurilor fonetice dificile pentru optimizarea expresiei verbale Integrarea vorbirii și a acțiunii fizice în expresia scenică, manifestând competențe de comunicare verbală. <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> arhitectura cuvântului rostit – de la sunet la expresie scenică” – minispectacol musical (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, muzica, fizica, biologie, dezvoltarea personală, Educație digitală și media); galeria personajelor vocale. Dicția ca instrument de personificare a chipului scenic” - studii teatrale (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, biologie, dezvoltarea personală, educație pentru societate); dialog între voce și corp – minispectacol coregrafic cu laitmotiv musical (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, biologie, dezvoltarea personală). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația digitală: Vocea mea în era digitală – analiza și perfecționarea dicției prin tehnologii multimedia – portofoliu, proiect multimedia; educația pentru cetățenie democratică: Arta discursului – exprimarea opiniilor cu responsabilitate și respect – discurs public; educația pentru pace și dialog intercultural; cuvinte care apropie – comunicarea expresivă ca instrument al dialogului și înțelegerii – work-shop, atelier practic.	vocabularul fără afectare artificială; - proiectează evoluția vocală a rolului în raport cu acțiunea, conflictul și transformarea personajului; - utilizează consecvent mijloacele vorbirii scenice pentru a susține identitatea și evoluția rolului.
--	--	---

	<i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> diftong; triftong; hiat; ortoepie; aperturi; motricitate articulatorie; pronunție articulată; finalitate de cuvânt; vorbire ritmată; caractere de vorbire; coordonare vorbire-mișcare – inserție scenică; expresivitate vocală.	
Unitatea de învățare nr. 3 Emisia vocală, expresivitatea și modelarea vocii. Redarea stărilor emoționale autentice. (12 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Expresivitatea autentică și stăpânirea tehnicii vorbirii/ comunicării; - Controlul și flexibilitatea vocii; - Încrederea în identitatea vocală proprie.		
1.6 Valorificarea ambitusului și registrelor vocale în interpretare, manifestând control și expresivitate. 1.7 Utilizarea vocii ca mijloc de construcție artistică în situații scenice complexe manifestând identitate și sensibilitate emoțională.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Emisia vocală și exprimarea autentică a stărilor emoționale în interpretarea scenică. Caracterizarea stărilor psiho-emoționale și a stilurilor de interpretare. Tipuri de emisie vocală și tehnica interpretării scenice a stărilor emoționale. Aplicarea resurselor vocale în redarea autentică a emoțiilor și a situațiilor scenice cu încărcătură afectivă intensă, mijloace vocale de exprimare a reacțiilor afective (tehnici de redare artistică a râsului, plânsului și a altor manifestări emoționale în context interpretativ). 2. Parametrii dinamici ai expresiei vocale. Explorarea și valorificarea variațiilor de intensitate, tempo și ritm în comunicarea scenică. Antrenarea a intensității vocii în combinație cu schimbarea tempo-ritmului vorbirii și a intensității. Registrele vocale și funcțiile lor expresive: utilizarea conștientă a registrelor de cap, piept și abdominal în construcția discursului artistic. 3. Fortificarea centrului de rezonanță și extindere a ambitusului vocal. Dezvoltarea și consolidarea suportului de influență a aparatului vocal. Poziționarea și fortificare a vocii. Antrenarea tonului și registrelor vocale în funcție de poziționarea vocii.	Elevul sau eleva: - analizează posibilitățile și limitele ambitusului și registrelor proprii voci în raport cu sarcina artistică; - aplică tehnici de utilizare și trecere între registrele vocale, exersând controlul ambitusului în funcție de cerințele expresive ale interpretării; - valorifică registrele și ambitusul vocal în interpretare, realizând treceri controlate și expresive; - selectează soluții vocale originale, motivate de sensul textului, profilul personajului și convenția spectacolului; - construiește prin voce o identitate scenică recognoscibilă, adaptată stărilor, relațiilor și evoluției personajului.

	4. Expresivitatea vocală și reprezentarea sarcinii scenice în funcție de redarea stărilor fizice și reacțiilor afective. Clasificarea reacțiilor și stărilor fizice. Redarea și de exprimarea reacțiilor afective. Valorificarea tehnicilor de redare artistică a râsului, plânsului și a altor manifestări emoționale în procesul interpretativ. Implimentarea tehnicilor de redare a stărilor fizice (tânăr, bătrân, copil, bolnav) prin capacitățile vocii. Aplicarea a capacităților vocii în procesul de interpretare artistică a textelor și creare a rolului scenic. <i>Contexte de învățare:</i> investigarea modului de funcționare a aparatului fonator și identificarea factorii care influențează sănătatea și performanța vocală; explorarea posibilitățile de rezonanță a propriei voci prin exerciții de vocalizare și identificare a zonei optime de emisie, susținere a sunetului; <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> construcție fonetică și psihologică de identitatea vocală a personajului - performance integrat, atelier practic (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, muzica, dezvoltarea personală, educație pentru societate, psihologie); studii de sinteza dintre voce, mișcare și dramaturgie scenică – proiect de grup, prezentare publică / podcast (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, muzică, biologie, dezvoltarea personală, educație digitală și media). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația pentru cultură și valori: Vocea ca patrimoniu cultural și instrument al artei interpretative – proiect individual, podcast; educația pentru cetățenia globală: Comunicare, empatie și dialog intercultural în societatea contemporană – work-shop, forum educațional; educația pentru stabilitatea emoțională și sănătate: Vocea interioară – expresia emoțiilor și a identității personale – mini spectacol social. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> emisie vocală; ambitus vocal; registre vocale; volubilitate; fortificare vocală; proiecție vocală; expresivitate vocală; stări psiho-emoționale; voce autentică; control vocal; performanță vocală.	
Unitatea de învățare nr. 4 Expresia artistică a cuvântului și logica vorbirii scenice. Interpretarea artistică a Monologului. (12 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Identitatea artistică și asumarea rolului;		

- Responsabilitatea față de produsul artistic final; - Spiritul critic și autoevaluarea; - Angajamentul în procesul creative.		
2.1 Aplicarea tehnicilor vorbirii scenice demonstrând capacitate de analiză, selectare și deducție logică în interpretarea textului. 2.2 Structurarea discursului scenic, manifestând creativitate și consecutivitate în comunicarea orală; 2.3 Utilizarea conștientă a accentului logic în partitura textului, demonstrând abilități de cunoaștere și redare veridică a stărilor psiho-emoționale necesare. 2.4 Interiorizarea și valorificarea artistică a textului, demonstrând potențial elocvent de acțiune verbală.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Interpretarea artistică a monologului. Clasificarea și caracteristicile tipurilor de monolog. Valorificarea informațiilor privind creația și universul artistic al autorului. „Eul” lăuntric și transmiterea mesajului artistic. Delimitarea funcțiilor accentului logic în interpretarea monologului. Tehnici de interpretare a monologului. 2. Investigarea multidimensională a operei dramatice și construirea biografiei scenice a personajului. Analiza logico-semantică și expresivă a textului dramatic: principiile frazării artistice. Elaborarea partiturii interpretative a textului. Configurarea stilului de interpretare și a intonației specifice personajului literar și dramatic. Personificarea și interpretarea verbală a personajului. 3. Pauza expresivă ca mijloc de redare a stărilor psihologice și emoționale. Identificarea și clasificarea tipurilor de pauze în funcție de contextul dramatic; Frazarea și respectare a pauzelor în expresia verbală orală. Utilizarea pauzelor pentru evidențierea trăirilor psiho-emoționale și a relațiilor scenice în diverse situații de interpretare. Ecranizare interioară a textului. 4. Dezvoltarea imaginației creatoare și a acțiunii verbale în procesul interpretativ. Formarea viziunilor scenice și a ecranizării interioare a textului. Acțiunea verbală. Valorificarea acțiunii prin cuvânt ca instrument de construcție artistică. Integrarea tehnicilor vorbirii scenice, artei actorului, muzicii și mișcării scenice în construcția produsului artistic, a unui monolog complex. <i>Contexte de învățare:</i> explorarea monologului și a universului artistic al operei dramatice analizând tipurile de monolog și particularitățile acestora și investigând contextul de creație al autorului, universul artistic al operei pentru a înțelege relația dintre text, personaj și mesajul dramatic; construirea personajului prin analiza logico-semantică a textului dramatic, elaborând partitura interpretativă și biografia scenică a personajului; exersarea formelor de frazare artistică; redarea stărilor psihologice și emoționale ale personajului	Elevul sau eleva: - analizează textul și deduce intențiile, subtextul și relațiile care determină acțiunea verbală; - selectează și tehnici ale vorbirii scenice adecvate structurii, stilului și finalității textului; - aplică tehnici de interpretare adecvate circumstanțelor scenice și cerințelor specifice ale sarcinii artistice; - elaborează partitura logică și emoțională a discursului, asigurând progresia ideilor și a tensiunii scenice; - structurează și susține un discurs scenic original, coerent și expresiv, adaptat publicului și contextului; - argumentează plasarea accentelor logice prin raportare la sens, subtext și evoluția stării personajului; - utilizează conștient accentele logice și pauzele pentru a reda nuanțat stările și schimbările de intenție; - interpretează subtextul, formulează corect obiectivele acțiunii verbale pentru fiecare

	în diverse situații dramatice; crearea produsului artistic prin integrarea limbajelor scenice, acțiunea prin cuvânt și integrând tehnici ale vorbirii scenice, artei actorului, muzicii și mișcării scenice în realizarea unui produs artistic unitar. <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> studii de interpretare a monologului ca univers interior – de la analiză literară la interpretare scenică – fișă de analiză, interpretare scenică (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, dezvoltarea personală, psihologie); aplicații de redare a vocii personajului – construcția identității prin cuvânt, pauză și emoție” – studii scenice, jurnal de personaj (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, biologie, dezvoltarea personală, educație pentru societate, psihologie); material vizual, panorame personalizate de construcție a identității prin cuvânt, pauză și emoție, reflectate în monologul literar – studiu de caz, minispectacol (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, psihologie, dezvoltarea personală, educație digitală și media). <i>Integrarea noilor educații:</i> educația digitală și media: Monologul interior, monologul scenic, monologul digital – de la scenă la ecran: interpretare și identitate vocală în mediul multimedia – proiect, podcast; educația emoțională și sănătate: Vocea emoției interioare – monolog personal – jurnal reflexiv, studii teatrale; educația pentru cultură și valori: monologul ca formă de patrimoniu teatral – interpretarea clasicii și contemporanilor scenei” – studiu de caz, minispectacol, interpretare publică. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> monolog; ecranizare interioară; personificare; subtext; partitură scenică; frazare; pauze psiho-emoționale; intonație ritmată; expresivitate vocală; acțiune prin cuvânt; autenticitate emoțională.	secvență a textului; - valorifică textul interiorizat într-o interpretare liberă, vie și orientată spre influențarea partenerului scenic; - demonstrează capacitatea de interpretare artistică, logică a mesajelor verbale.
Unitatea de învățare 5 Comunicarea artistică, construcția discursului scenic și creativitatea verbală. Interpretarea artistică a operei literare și dramatice pe roluri. (12 ore)		
<i>Valori proiectate la nivel de unitate de învățare:</i> - Maturitatea comunicării artistice; - Autenticitatea și asumarea rolului;		

- Gândirea critică și reflecția artistică - Creativitatea și responsabilitatea estetică.		
3.1 Analizarea textului dramatic și a rolului demonstrând gândire critică și profunzime. 3.2 Construirea acțiunii verbale a personajului în context scenic, manifestând coerență și intenționalitate. 3.3 Cooperarea cu partenerul de scenă și publicul spectator, demonstrând cultură a comunicării publice. 3.4 Demonstrarea unei interpretări scenice personale, autentice și expresive a rolului, valorificând interiorizarea textului, imaginația și resursele artei vorbirii în construirea personajului, cu rigoare și respect față de actul artistic.	Concepte fundamentale și teme aplicative: 1. Interpretarea artistică a operei literare și dramatice. Analiza dramaturgică și structurală a operei literare în vederea interpretării scenice: criterii de selectare a operei și a autorului; analiza logică și semantică a textului; identificarea temei, ideii dominante și a conflictului dramatic; determinarea șirului de evenimente și a structurii acțiunii. Determinarea șirului de evenimente, acțiunii verbale, scopului și intenției scenice. Inserția coloanei sonore și crearea a mizanscenelor specifice operei literare și dramatice interpretate. 2. Construirea personajului și asumarea rolului în procesul de creație artistică. Investigarea particularităților personajului. Asumarea rolului și procesul de personificare. Analiza relațiilor dintre personaje și a circumstanțelor scenice. Valorificarea mijloacelor expresive verbale și non-verbale în construirea rolului. caracterul verbal al personajului; controlul emoției în comunicare. Delimitarea partenerului real și imaginar, a perspectivelor de comunicare vizuală; 3. Acțiunea verbală și comunicarea artistică în interpretarea operei dramatice. Determinarea și aplicarea acțiunii verbale. Formularea și argumentarea mesajului interpretativ propriu. Determinare și exersare a caracterului verbal al personajului. Construirea partituri interpretative. Transmiterea intenției artistice și a mesajului scenic către public. Personificarea și conlucrare în grupul de apartenență. 4. Cultura comunicării în procesul de creare a rolului scenic. Formarea planului de comunicare scenică eficientă. Comunicarea directă și indirectă cu publicul spectator. Pregătirea și prezentarea publică a spectacolului de diplomă utilizând tehnici ale vorbirii scenice și încadrarea în tipaje de interpretare	Elevul sau eleva: - analizează structura dramatică, conflictul, circumstanțele și evoluția personajului, utilizând dovezi din text; - formulează o concepție proprie asupra rolului și o argumentează prin acțiunile, relațiile și subtextul personajului; - proiectează succesiunea obiectivelor și tacticilor verbale ale personajului în raport cu partenerul și conflictul; - construiește acțiunea verbală a personajului, menținând coerența intenției și dinamica relației scenice; - evaluează calitatea ascultării, reacției și adaptării reciproce într-o secvență scenică, pe baza unor criterii date; - cooperează activ cu partenerul scenic și adaptează mesajul la reacția publicului, respectând normele comunicării scenice; - integrează analiza textului, partitura rolului și feedbackul primit într-o concepție interpretativă personală; - aplică și argumentează opțiuni interpretative proprii, valorificând

	creativă a textelor literare prin procedeele culturii comunicării verbale și nonverbale. Inserția coloanei sonore și crearea mizanscenelor specifice operei literare și dramatice interpretate în combinație cu comunicarea scenică. <i>Contexte de învățare:</i> investigarea textelor literare și dramatice din genuri diverse, identificând conflictul, personajele și structura acțiunii scenice; analizarea chipului scenic și aplicarea tehnicilor relevante de interpretării scenice; conlucrarea eficientă în grupul de apartenență în vederea creării chipului scenic și rezolvării sarcinii scenice; implementarea strategiilor și tehnicilor interpretative variate în vederea creării produsului artistic de calitate. <i>Conținuturi interdisciplinare:</i> studii teatrale, traseul textului spre spectator – construcția scenică a operei literare prin analiză și interpretare artistică - spectacol de final de curs/ film de scurt metraj (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, biologie, dezvoltarea personală, educație pentru societate, educație digitală și media); spectacol de final de curs/ film de scurt metraj Tăcerea care vorbește – transformarea textului în viață scenică – studii teatrale/ (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, biologie, dezvoltarea personală, educație pentru societate, psihologie, educație digitală și media); s ectacol, film de scurt metraj Simfonia comunicării scenice – între verb, tăcere și mișcare” - studii teatrale (arta vorbirii, limbă și comunicare, arta actorului, mișcarea scenică, muzica, psihologie, dezvoltarea personală, Educație pentru societate, Educație digitală și media). <i>Temă cross-curriculară:</i> Creativitate, inovare și comunicare în societatea contemporană: Drumul unei idei: de la creație la impact social - în colaborare cu TIC, limba română, economie, arte vizuale. <i>Integrarea noilor educații:</i> educația digitală și media: Panorame de altă dată – de la scenă la ecran: reinterpretarea operei literare și dramatice prin mijloace multimedia spectacol, prezentare publică, film de scurt metraj; educația emoțională și pentru autocunoaștere: Eul meu. Jurnalul emoțional al personajului – între real și imaginar – minispectacol/ prezentare publică/ produs multimedia; educația pentru cultură și valori: Prin arcul timpului. Teatrul -	resursele vocale, corporale și emoționale și ajustându-le în funcție de cerințele rolului și de feedbackul primit; - realizează și autoevaluează interpretarea finală a rolului, demonstrând autenticitate, expresivitate, rigoare și respect față de actul artistic.
--	---	---

	memorie și culturală vie – spectacol retrospectiv, prezentare publică/ produs multimedia. <i>Noțiuni-cheie specifice conținuturilor:</i> operă dramatică; analiză logică; personaj întruchipat; partitura textului; mizanscenă; coloană sonoră; comunicare cu publicul; control emoțional; redarea stărilor psiho-emoționale; expresivitate artistică; produs multimedia.	
--	---	--

6. Finalitățile învățării pe clase

Finalitățile de învățare reprezintă reperele fundamentale ale procesului educațional, orientând proiectarea, organizarea și evaluarea activităților didactice în cadrul disciplinei „Arta vorbirii scenice”. Acestea descriu rezultatele așteptate ale învățării, exprimate prin cunoștințe, capacități, atitudini și valori pe care elevii urmează să le dobândească și să le manifeste la finalul unei etape de instruire.

În contextul învățământului liceal cu profil artistic, finalitățile de învățare au rolul de a ghida dezvoltarea competențelor de comunicare orală expresivă, de utilizare conștientă și eficientă a aparatului fono-articulator, de valorificare a resurselor vocale și de interpretare artistică a textului literar și dramatic. Acestea contribuie la formarea unei exprimări clare, corecte, expresive și adaptate diferitelor contexte de comunicare și manifestare scenică.

Prin intermediul finalităților de învățare, elevii își dezvoltă capacitatea de a utiliza vocea ca instrument artistic, de a transmite mesaje cu impact emoțional și estetic, de a integra limbajul verbal cu expresia corporală și de a valorifica tehnicile vorbirii scenice în activitatea interpretativă. Totodată, acestea favorizează cultivarea sensibilității artistice, a creativității, a disciplinei de lucru și a încrederii în sine.

Finalitățile de învățare asigură coerența dintre competențele specifice disciplinei, conținuturile curriculare și strategiile de evaluare, contribuind la formarea unei personalități armonioase, capabile să comunice eficient, să interpreteze artistic și să participe activ la viața culturală și socială. În acest sens, disciplina „Arta vorbirii scenice” devine un instrument esențial pentru dezvoltarea competențelor artistice, comunicative și socio-emoționale ale elevilor de la treapta liceală.

Clasa	Finalități educaționale
a X-a	- Să descrie structura și funcțiile aparatului fono-respirator și să explice rolul respirației în producerea sunetului și în realizarea unei comunicări orale eficiente. - Să aplice tehnici de respirație costo-diafragmatică și exerciții de respirație dirijată în emiterea sunetelor și rostirea textelor simple, demonstrând control asupra fluxului respirator. - Să coordoneze respirația, vocea și emoția în exprimarea verbală și scenică, manifestând autocontrol și echilibru în situații de comunicare artistică. - Să utilizeze corect normele ortoepice ale limbii române și să distingă între rostirea literară și cea dialectală în comunicarea orală. - Să articuleze clar și expresiv sunete, silabe, cuvinte și texte, valorificând exercițiile de dicție și tehnicile de antrenare a aparatului articulator. - Să identifice și să valorifice capacitățile individuale ale vocii (tonalitate, timbru, intensitate, forță, durată), utilizând conștient tehnici de emisie vocală și impostare corectă a sunetului. - Să adapteze intensitatea, ritmul, tonalitatea și expresivitatea vocală în funcție de mesajul artistic și de contextul scenic. - Să utilizeze accentul logic, intonația și pauzele în interpretarea diferitelor tipuri de texte (lirice, narative, epice), demonstrând claritate și coerență în exprimare.

	- Să construiască și să interpreteze expresiv discursuri și texte literare prin utilizarea tehnicilor vorbirii scenice, a acțiunii verbale și a relației dintre emoție și rostire. - Să manifeste prezență scenică, atenție, cooperare și responsabilitate în realizarea și prezentarea produselor artistice individuale și de grup, valorificând tehnicile comunicării verbale și nonverbale.
a XI-a	- Să utilizeze conștient tehnicile avansate de respirație artistică în diverse situații scenice, demonstrând autocontrol, rezistență și coordonare a aparatului fonorrespirator. - Să coreleze respirația cu emisia vocală, mișcarea și ritmul scenic, adaptându-se la diferite contexte de interpretare individuală și de grup. - Să manifeste dicție clară, expresivă și flexibilă prin aplicarea integrată a tehnicilor de pronunție, ortoepie, respirație și emisie vocală în comunicarea scenică. - Să adapteze tempo-ritmul, expresivitatea și caracterul vorbirii în funcție de sarcina scenică, starea emoțională și specificul mesajului artistic. - Să utilizeze corect tehnicile de proiecție și control vocal, valorificând registrele, intensitatea, mobilitatea și întinderea vocii în interpretarea scenică. - Să aplice principii de igienă și sănătate vocală, demonstrând responsabilitate și autodisciplină în dezvoltarea propriilor capacități vocale. - Să analizeze și să interpreteze artistic texte poetice și publicistice, respectând structura logică, ritmul, pauza și particularitățile expresive ale diferitelor tipuri de discurs. - Să construiască și să prezinte discursuri scenice coerente și expresive, utilizând tehnici de interpretare artistică și mijloace variate ale comunicării verbale și nonverbale. - Să utilizeze conștient limbajul nonverbal, poziționarea scenică și relația cu partenerul și publicul pentru realizarea unei comunicări artistice autentice și eficiente. - Să creeze și să prezinte produse artistice individuale și de grup (discurs scenic, interviu, podcast, știre, moment artistic), valorificând creativitatea, imaginația, cooperarea și responsabilitatea față de mesajul artistic transmis.
a XII-a	- Să creeze produse scenice complexe, adaptând respirația la efort fizic, tempo-ritm și cerințele expresive ale actului artistic. - Să integreze armonios respirația, vocea, vorbirea și mișcarea scenică în interpretarea artistică, demonstrând control emoțional, autenticitate și maturitate artistică. - Să manifeste dicție clară, expresivă și corectă prin utilizarea adecvată a aparatului articulator, a normelor ortoepice și a tehnicilor de vorbire ritmată în comunicarea scenică. - Să adapteze expresivitatea verbală și caracterul vorbirii la specificul rolului și al situației scenice, valorificând creativitatea și flexibilitatea interpretativă. - Să utilizeze conștient parametrii vocali (intensitate, tempo, registru, ambitus, volubilitate) pentru construirea expresivă și coerentă a mesajului artistic.

	- Să redea autentic stări psiho-emoționale prin expresivitate vocală și tehnici ale vorbirii scenice, demonstrând sensibilitate artistică și identitate vocală proprie. - Să analizeze și să interpreteze logic texte literare și dramatice, identificând structura, acțiunea verbală, intențiile personajului și mesajul artistic al operei. - Să construiască și să interpreteze artistic monologuri și roluri scenice prin utilizarea partiturii verbale, a frazării, accentului logic și a acțiunii prin cuvânt. - Să interiorizeze și să valorifice artistic textul dramatic, transformând mesajul literar într-un discurs scenic expresiv, coerent și credibil. - Să coopereze eficient cu partenerii de scenă și cu publicul spectator, manifestând cultură a comunicării artistice, responsabilitate și respect față de actul scenic. - Să valorifice imaginația, creativitatea și resursele expresive personale în construirea și asumarea rolului artistic, demonstrând autonomie și spirit critic în procesul de creație. Să realizeze și să prezinte un spectacol artistic/spectacol de diplomă utilizând integrat tehnicile vorbirii scenice, ale comunicării verbale și nonverbale, în vederea exprimării autentice și a construirii unui produs artistic coerent și valoros.
--	---

7. Bibliografie

Cadrul legal și normativ

1. Codul Educației al Republicii Moldova.
2. Ordinul nr. 55 din 15.01.2025 „Cu privire la aprobarea Concepției dezvoltării curriculumului școlar”, Ministerul Educației și Cercetării.
3. Cadrul de Referință al Curriculumului Național.
4. Curriculum național la disciplina Arta vorbirii: Chișinău, MEC, 2022.

Literatură în domeniul Artă teatrală (Arta vorbirii)

1. Covătaru, Valeria., *Cuvinte despre cuvânt*, Casa de editură Mureș, 1996.
2. Covătaru, Valeria., *Studii teatrale*, Cluj, 2003.
3. Dorogan, Maria, *Curs de elocință*, Chișinău, ARC, 1995.
4. Harghel, Ana, *Citirea expresivă*, Chișinău, editura Lumina, 1983.
5. Mereuță (Grigoriev), Vera, *Vorbirea expresivă*, Chișinău, 1997.
6. Mereuță (Grigoriev), Vera, *Recitarea*, Chișinău, 2006.
7. Pali Alexei, *Cultura comunicării*, Editura Epigraf, Chișinău, 2008.
8. Panfilov Lilia, *Arta vorbirii, curs primar*, Editura DesiCom plus, Chișinău 2003.
9. Panfilov Lilia *Arta vorbirii. Respirația. Dicția*. Editura Art Poligraf, Chișinău, 2017.
10. Panfilov Lilia *Logica vorbirii scenice*, Editura Art Poligraf, Chișinău, 2019.
11. Panfilov Lilia *Arta vorbirii și cultura comunicării scenice*, Editura Art Poligraf, Chișinău, 2022.
12. Rusu Grigore *Arta vorbirii*, Editura Știința, Chișinău, 1998.
13. Sfirlea, Lidia, *Pronunția românească literară. Stil scenic*, București, 1970.
14. Stan, Sandina *Arta vorbirii scenice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972.
15. Stanislavski, Konstantin, *Munca actorului cu sine însuși*, București, E.P.L.U., 1955.

16. Steiner, Rudolf, *Modelarea vorbirii și arta dramatică*, Cluj-Napoca, editura Triade, 1999.
17. Tudose, Ștefan., *Despre cuvinte*, Iași, 2002.
18. Wolton Dominic, *Despre comunicare*, Editura Comunicare.ro, 2012.

Articole

1. Galac Lucia, *Metoda narativă de interpretare și acțiunea verbală// Seminar metodologic*, USAM, Chișinău, 2001.
2. Galac Lucia, *Dezvoltarea abilităților de comunicare prin exercițiul și jocul teatral în cadrul orelor de Arta vorbirii.*// Studiul Artelor și Culturologie: istorie, teorie, practică. Chișinău, nr. 2(31) 2017.
3. Darmancev Iraida, Boz Olga *Comunicarea artistică în teatru și film artistic.* https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/189367, 2023.

Literatură în domeniul didactic (psihopedagogic)

1. Achiri I., Bolboceanu A. *Evaluarea standardelor educaționale*. Chișinău: Print-Caro, 2009;
2. Tomița A., *Formarea profesorilor pentru implementarea curriculumului modernizat din liceu. Literatura universală. Suport de curs.* <http://prodidactica.md/files/2%20Lit%20universala%20Final.pdf>;
3. Cerghit I., Neașcu I. *Prelegeri pedagogice*. Iași: Editura Polirom, 2001;
4. Chiș V., *Pedagogia contemporană, pedagogia pentru competențe*. Cluj, 2005;
5. Chiș V., *Provocările pedagogiei contemporane*, Cluj-Napoca: Editura PUC., 2001;
6. Crețu, C., *Curriculum diferențiat și personalizat*, editura Polirom, Iași, 1998;
7. Cristea, M., *Sistemul educațional și personalitatea. Dimensiunea Estetică*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994;
8. Cristea, S. *Dicționar de pedagogie*; Editura Litera Internațional, Chișinău-București, 2000;
9. Cucuș C. *Pedagogie generală*, Iași: Editura Polirom, 2000;
10. Guțu V., Achiri I. *Evaluarea curriculumului școlar. Ghid metodologic*. Chișinău, 2009.
11. Jinga, I., Istrate, E. (coord.), *Manual de Pedagogie*, București, All, 2001;
12. Nicola I. *Tratat de pedagogie școlară*. București: Editura Aramis, 2000.
13. Stoica A. *Evaluarea progresului școlar. De la teorie la practică*. București: Editura Humanitas. Educațional, 2003;
14. Vianu, Tudor, *Estetica*, Editura Orizonturi, București 2017